

309354 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 5. } చెన్న పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 24 వ తేది బుధవారము } No. 20
సంపుటము. ౫ } కాశీ యుక్తి నామ సంవత్సర చైత్ర మాస శుద్ధ త్రయోదశి ౧౩. } సంచిక ౨౦

మహారాజా హోటాలు
(1912 సం॥ లో స్థాపించబడినది.)
చెన్న పురి రాజధానిలో ముఖ్యమైన ఇండియన్ హోటాలు ఇదియే. నెం. 121 ఆర్మీమినిస్ట్రీ పిథి, మద్రాసు.
(హైకోర్టుకు ఎదురుగా) (1102)
ట్రాంస్లేషన్ ఆఫీసరీ పనులుగానున్న పట్టణములనున్నది.
ప్రయాణికులకున్న విద్యార్థులకున్న విడిసియుండుటకున్న భోజనోపాయములకున్న స్వగృహస్థానియులకున్న తగు ఏర్పాట్లున్నవి. మిడ్వేల్ గదులు ఎల్లక్విక్ దీపోపాయములు ఆసనాదిసౌకర్యములు యున్నవి. గాలి బాగావచ్చును. కాకాదిభోజనము పూట 1-కి రూ॥ 0-4-0.
ప్రశస్తతమైన కాకాదిభోజనము, లేక మాంసాదిభోజనము, ఫలహారములు, అనభవముగల హిందువులవలన తియ్యరు చేయబడి హిందువు లేక యూరోపియనువద్దతిప్రకరం వడ్డించబడును. విద్యార్థులకు తక్కువ రేట్లు.
ఈ హోటాలు బర్మా సిలోను, యూరోపు, ఇండియా, వన్డెరాడేశములం దంతటను సంచారముచేసి వచ్చియుండు ఒక అనుభవము గల నాయకుగారి మ్యానేజిమెంటులో యున్నది. చార్జీలు కులభముగా నుండును.

అమృతాంజనము
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పిల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పిల తొలగింబును. వాయువు పోట్ల పోగొట్టును.
నువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియుంట నుండదగినది.
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు
అమృతాంజనం డిస్తా. } 109, (ఫోరొడ్డు, కాంపా, }
} 6, రంజిరాజ్ పిథి, మద్రాసు.

సర్వవృద్ధి క విషసంజీవిని.
(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు) 888
దుఃఖముతో వచ్చువారు సంతోషముతో పోవుదురు. సుఖములేదని రుజువుచేయువారలకు రూ॥ 100 ఇవ్వం.
REGISTERED
ఇది ప్రతి కుటుంబమునం దుండవలసిన హెల్త్ ఫుల్ డ్రగ్. అంగ్ల, మూసాని, దేశీయ డ్రగ్స్ లతో భాగ్య గాంచబడియున్నది. ఎన్ని దేశములం చినను మందు గుణము మాత్రము తేలునకు మాత్రమే కాక ఎలక, కుక్క, పాము, జిల్లి మొదలగు విషజంతువుల కాటులకు నుపయోగించును. వెలపాకెట్ 1-కి 0-8-0 పోస్టేజి 0-8-0. 1 డజన్ పాకెట్ల వెల రూ॥ 5-0-0. పోస్టేజి కేటం.
ఒకసారి 2 ప్యాకెట్లు తప్పియింకొనువారికి పోస్టేజి ఇవ్వం. కర్రకులకు 100కి 25 రూపాయలు కమీషన్ నియ్యబడును.
చిరునామా:— ధన్ లక్ష్మీ కం పె ని, 18 కంకపేట స్ట్రీట్, పిథి, సౌకారుపేట పోస్టు, మద్రాసు.

తమ కార్యములను సకాలములో నెరవేర్చుకొను నిశ్చయించు జనులందరును
“ఎలెక్ట్రా” వాచిని కొన్నచో చాల సహాయమును పొందెదరు.
సరియైన కాలములో తమ సంకేతికస్థలములకు పోగలరు.
“ఎలెక్ట్రా” (1049)
ఎలెక్ట్రా లివరు నడక
చాల దివ్యముగ నుండును.
గడియారమంతయు శ్రేష్టమైన పరికరములతో చేయబడినది.
బెర్లిన్ లో 1914 సం॥ జరిగిన జాతీయ వస్తుప్రదర్శనమున గ్యాలెటు స్వీసు ఎలెక్ట్రావాచికి గొప్ప బహుమతి (గ్యాలెటు ప్రీమ్) ఒసంగబడినది. గొప్ప బహుమానము.
గ్యాలెట్ కం పె నీ, స్విస్ మే డు.
నమ్మక మైనగడియారములు. చౌకధరలు. పలువిధములగు వాచీలుగలవు. ప్రతిచోటను దొరకును.
ఏజంట్లు: బి. ఇ. సంపత్ శెట్టి అండు కో, ఎస్ ప్లనేడు, మదరాసు.

Mayer's Hand Pump.
537 మయర్స్ హాండు పంపు
గంజాముజిల్లా షెర్గడా సంస్థానపు ఇంజనీరు జె. బర్క్లెట్ గారు ఇట్లు (వా యుచున్నారు. “మీరు సంతృప్తి పంపు (50 అడుగులలోపు) కడు సంతృప్తికరముగ నున్నది.”
ఇంటిమందును, తోటయందును, నీటి కష్టములను బావుకొనుటకు మయర్స్ హాండు పంపు ను వాడుకొనుడు.
దీని సతి నులభముగ అయర్చులెను. ప్రయాసము లేక పనిచేయవచ్చును. 150 అడుగుల లోతువఱకు ఎంత లోతునైనను ఉపయోగింపవచ్చును. వివరములకొరకు శేడే ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయుడు.
K. B. JOSHI & Co,
324, Hornby Road Fort, BOMBAY.

ఇనాము ! ఇనాము !!
అందమైన మధుర బుట్టలచీరలు
చీర 1-కి వెల రు. 3-12-0.
18 మూరలు నిడివి. 2 1/2 మూర వెడల్పు కలవి. రంగులు ఉత్తరవాదము. అందులో అనేకవిధరంగులు గల బుట్టలు చేయింపబడినవి పలురకములు కలవు. ఇక్కల నాగరికమునకు తగు నట్టి మేలైన చీర. ఈ చీర 1-కి కొనువారలకు ఎల్కట్రిక్ బంగారు ఉంగరము 1-కి ఇనాముగా యివ్వబడును.
నర్సాపురం సరిగెచీర 1-కి 16 X 2 1/2 రు 4.8 0
బంద్యు నవనాడిచీర 1-కి రు 3.0-0
తాలానుడి మామిడిచీర 1-కి రు 2.8-0
కాంచీపురము అరకుచీర 1-కి రు 5.0-0
శకుంతలచీర 1-కి రు 5.8-0
1142 సి. సి. లింగం అండు కో, 2, రామానందాయర్ పిథి, సౌకారుపేట పోస్టు, మద్రాసు.

అమృతార్థ అవలేహ్యము.
ఈ లేహ్యము రక్తమును కుదించి పీర్కమును హెచ్చించి బలమును కలిగించి యుష్ణశీతలము చేసి చేతి కాలి మంటల వాగొట్టును. మెదడును చల్ల చేసి శరీరమునకు తేజస్సును కలిగించును. దీర్ఘాయు, భేదలు, తలనొప్పి, రొమ్మునొప్పి మొదలగువానిని తప్పక నివారించును.
219 అర్ధపాను డబ్బి 1-కి రు 2-0-0.
వైద్యశాస్త్ర మనశ్శాస్త్ర గోవింద్, ఇలింకనిగూడ కొండపాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.
శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రీకృత నవలలు.
శృశా నవాటిక.
కాలికో 1-0-0, రాపసు 0-14-0
మిథునానురాగము.
వెల 0-12-0.
839 మా నేజరు కలాభివర్ధని. రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు గోదావరి జిల్లా.

కాకినాడ వార్తలు.

(మా స్వకీయ విలేజ్ వద్దనుండి)
మ్యూనిసిపాలిటీ.

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19:—ఎండ లభిక మగుచున్నను, మమ్ము విశేషముగ రేగుచున్నను మారోడ్డుల మీద నొక పీల్చుక్క ద్రవనను మ్యూనిసిపాలిటీ వారు పోయించుట లేదు. జగన్నాథ పురములోని, వార్డులకు వైశ్యసంఘము వారికి 3ని, తెలగ సంఘము వారికి 2ని కవున్నిలల్లగ నిలిపిరి. ఎవ రెన్నుకొననుచున్నో, రేపు తెలియగలదు. ఈ యెన్నిక లన్ని విధముల వ్యయప్రయాసములకు కారణ మగుచున్నది. మా కానిటరీ ఆఫీసుగారి కార్యక్రమము లంతర్వృత్తికరముగా లే వనుకొనుచున్నారు.

రెండవ యుద్ధము.

ఈ ఋణమును సేకరించు సభ రేపు శ్రీ కలక్టరుగారి యాధిపత్యమున మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసులో జరుగును. సబు కమిటీవారు నిరుజ్జీవ పట్టణమందలి లక్షాధికారుల నందరిని వదలిపెట్టి పట్టణముల వీధివారిడ వైసి తమ వక్రాయుధ ములను ప్రకాశింపజేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

వ్యాపారము.

రైల్వే సరకులు పోవుటకు వేగముల సప్లయ చాల కున్నందునను, స్త్రీమణ్ణు బొత్తిగా రాకుండుటవలనను వ్యాపారము శూన్యముగనున్నదని చెప్పవచ్చును.

కిరసనాయులు.

సంసారులు వివరీత ధరలలో కొనలేక బాధపడుచు న్నారు. ఆముదపు దీపములను వెలిగింతున్న ఆది రెట్టింపు ధర అయినది.

శ్రీరామనవమి.

శ్రీరామ కలక్టరుగారు నేటి దినమున కొందరు ప్రముఖుల కాహ్వానము నంపి వారిచేరమున సంగీతముతోకూడ రామ భజన చేయించి వడపవ్వు, పానకము, అరటిపండ్లు, ప్రసాద ముల నిప్పించిరి.

ఏలూరు వార్తలు.

(మాస్వకీయ విలేజ్ వద్దనుండి)

ఏలూరు, ఏప్రిల్ 21:—మాపురమున కలరా చాలవరకు తగ్గిపోయినది. కాని స్పాటికము తెక్కువగానున్నది. ఎండలు క్రమముగా నధికమగుచున్నవి. కాలవ కట్టివేసినారు. మంచి నీటి నిమిత్తము ప్రజలు తిరిగి యిబ్బందిపడవలసిన సమయము వచ్చినది.

మ్యూనిసిపాలిటీ

తుర్లపాటిశోభనాద్రిగారు కాలముచేసినందున 'ఏ' వార్డుతాలూకు కవున్నిల పదవి కాళీఅయినది. ఈపదవికి ముగ్గురు డాక్టరు శోగయ్య శర్మగారు మయిలకరపు తిమ్మయ్యగారు కొప్పల శుబ్బయ్యగారు ప్రయత్నించుచున్నారు. వీరిలో నెవరును స్టిడర్డు కారు. వారివారిగుణగుణములను గ్రహించి వోటరు వోటవారి నిర్ణయగాక.

హితకారిణి

ఈపత్రిక కిదివరలో మున్నంగి లక్ష్మీనరసింహశర్మగారు సంపాదకులుగా నుండిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగ్రహములో మెంబరు గానుండి కొంతకాలమునుండి ఆంధ్రోద్యమవిషయమున పాటు పడుచున్న దేవులపల్లిస్వామికాశ్రమి బి.పి. గారు ఇప్పుడు హిత కారిణి పత్రిక సంపాదకులుగా జేరి పత్రికను నిర్వహింపుచు న్నారు. ఈపత్రిక దినది నాభివృద్ధి యగుగాక!

జాటు మిల్లు.

ఈ మిల్లుయొక్క డైరెక్టర్ల బోర్డునకు వెసి డెంటుగా నున్న ములుకుట్ల సూర్యప్రకాశరావు గారికిని మరికొందరికిని సరిపడవలసిన సూర్యప్రకాశరావుగారు రాజీనామా నిచ్చిరి. ఈసంవత్సరము వాటాదార్లకు వాటా 1-కి రూ.25లు చొప్పున లాభము పంచిపెట్టుటకు బోర్డువారు తీర్మానించి యున్నట్లు వినియున్నారు.

ధరలు తగ్గుట.

ధాన్యముధరలు బట్టలధరలు ఈమధ్యను విశేషముగా పెరిగినందున కొన్ని సాపులను లూటీచేయవలసిని కొందరు మాలవాండు దుకాణదార్లను తెదిరించి నారు. అందుమీద బజారులోని ధరలు తగ్గించబడినవి. కాని ధరలు ఇప్పుటిప్రకారము నిలిచియుండునని చెప్పటకు వీలులేదు. లూటీచేసినవని చెప్పినవారివలన భయముతగ్గినవెంటే నీ తిరిగి ధరలు పెరుగును.

కారణం బ:— ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘమురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు బాటబడినది. అందరు జదివితీరవలయును. తెల 0-4-0 పోస్టేజీ కేసు. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకార్యాలయము, 7 తలుపుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

కాకుమాని ఆది కేశవులు శెట్టి గారి చారిత్రము.

1917-వ సంవత్సరము జనవరినెల 1-వ తేది మొదలు, డిసెంబరునెల 31-వ తేది వరకు (స్త్రేటుమెంటు)

జమ వివరము	రూప	అ	వై	పుష్కారా	అయిటం	ఖర్చు వివరము	రూప	అ	వై	
యిరుపు రొక్కం	1090	5	6	3	21	తిరువల్లూరు శ్రీనివాసుల సన్నిధి (a) జీర్ణోద్ధారణ	2378	2	10	
,, మద్రాస్ బ్యాంక్	50	5		"	"	" (b) పడితనం	400			
ఎక్స్ క్యూటర్ల జమ.	22678	2	10	8	"	శ్రీభావ్యకార సిద్ధాంతవర్ధిని సంస్కృత ద్రావిడ వేదపాఠశాల	2968	8	5	
				13	2	మామూలు కైంకర్యములు (a) ముల్లాపీధి రంగనాయకులుస్వామికోవెల	1014	1	11	
				"	"	" (b) చెన్ను కేశవ పెరుమాళ్ళకోవెల	278	6	3	
				"	"	" (c) శ్రీపెరుంబూదూరు ఉడయవల్లుకోవెల	595	8	11	
				"	"	" (d) కొండుూరు దామోదర పెరుమాళ్ళకోవెల	265	10	4	
				"	4	దక్షిణ హిందూ దేశములోని వైష్ణవదేవాలయముల జీర్ణోద్ధారణ	1000			
				"	5	ఇండ్ల రిపేర్లు (a) శ్రీవైష్ణవులు	850			
				"	"	" (b) వైశ్యులు	200			
				"	"	వివాహ ఉపనయనములు (a) శ్రీవైష్ణవులు	874	15		
				"	"	" (b) వైశ్యులు	330			
				"	6	గ్రంథ కాలక్షేపం	600			
				"	7	విద్య (a) శ్రీవైష్ణవులు	*3596	11		
				"	"	" (b) వైశ్యులు	*1119	2		
				"	8	తిరువధ్యయనం (a) కర్తగారిది	100			
				"	"	" (b) కర్త తండ్రిగారిది	100			
				"	9	ఆభ్యారాచార్యుల అవతారస్థలములలో తిరునామ ప్రత్యవములు	136	8		
				"	10	రంగనాయకులసన్నిధి బంగళాలో వ్రథయదారులులేక నిలిచిన ప్రత్యవములు	60	8	6	
				"	11	కొండుూరు దామోదర పెరుమాళ్ళ కోవెలలో	124	10	9	
				15	7	ట్రస్టీల మీటింగుల సిటీంగ్ ఫీస్	350			
				"	"	ఆఫీసు యెస్టాబ్లిష్ మెంటు	2424	5	4	
				"	"	లెక్కల ఆడిటింగు	30			
				"	"	బాబాఖర్చు	153	9	5	
				"	"	స్త్రీషనరి	85	13	9	
				"	"	యిరుపు రొక్కం	292	1	2	
				"	"	,, మద్రాస్ బ్యాంక్ వద్ద	2161	11		
				"	"	ఫర్నిచర్	11	10	6	
				"	"	మణిమంగలంకోవెల మండపకైంకర్యం	500			
				"	"	వాహనములు-తిరువల్లూరుసన్నిధి (Legacy)	816	12	3	
						* విద్యశాఖకు కరైచ్చన రు 4715-13-0 కి, పుయిలులోని మొత్తం రు 2400 పోగా యక్స్ క్యూటర్ల యిప్పించిన సర్ప్లస్ వరుంబడిలోనుండి కర్చు చేయబడినది రు 2315-13-0.				
Total Rs...	23818	13	4				Total Rs...	23818	13	4

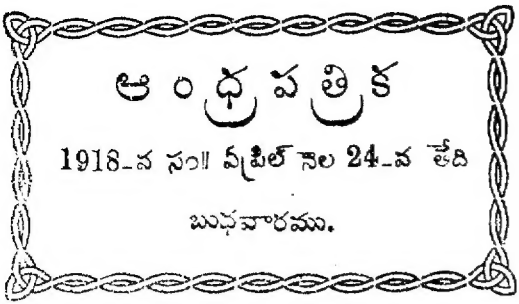
Audited & Found Correct.

17-4-18. (Sd) M. N. Singh, Qualified Auditor.

(Sd) P. Kannayya Chetty, SECRETARY.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

జాతీయ లాభము

హైందవ రాయబారుల ప్రయాణము జాతీయ లాభము నిమిత్తము కాదని, పార్లమెంటు మహా సభలో డాక్టరు ఫిషరుగా రొనగిన ప్రత్యుత్తరమున గాన్పించుచున్నది. అంగీకారపత్రములను రద్దుజేయుట కిది యొక ప్రబలకారణము. రాజకీయిని గా రంగీకారపత్రముల నొనగినపుడు, రాయబారుల ప్రయాణము దేశక్షేమము నిమిత్తమే యని, తలచి యుండవలెను. "జాతీయ లాభ"మనిన నిర్వచన మెన్నియో చెలియకున్నది. ఆంగ్ల జాతీయలాభము నిమిత్తమో, హైందవ జాతీయలాభము నిమిత్తమో, లేక సామాన్య లాభము నిమిత్తమో, అర్థమగుటలేదు. సంగ్రామ ఘోరితవర్తము వారి యూహ యెటు లుండినను, రాయబారుల ప్రయాణము ఉభయ జాతుల సాధమకొరకే గాక, సామాన్యలాభముకొరకై గావించబడినదని ప్రజలందరును విశ్వసించిరి. ఆ విశ్వాసముతోనే, బీదలగు పాటకపు జాతులు సముత్తము తాము సేకరించిన స్వల్పధనమును లోకమాన్యుని కప్పించి సంతృప్తహృదయులయిరి. లోకమాన్యు దేశభాగములకు వెడలినను, తమ రాయబారము ఆంగ్ల హిందూ దేశముల శాశ్వత లాభముకొరకే యని ఘంటాపథముగ జాతీయమై యుండెను. మనుష్యబల సమస్యను పరిష్కరింపవలయునని, ప్రధాన మంత్రిగారింతకు పూర్వము గోరి. డిల్లీలో నీ విషయమైనాలో చించుటకు సమావేశము గూడ నున్నది. ఈ సమస్య పరిష్కారమునకు సులభమును, ఫలప్రదమునగు మార్గము చెలుపుటకే లోకమాన్యు డీతరుణమున బయలు వెడలెను. హిందూ దేశావసరములను, ఆంగ్ల దేశావసరములను స్పష్టముగ నాంగ్ల దేశీయుల కెరుకకరచుటయే లోకమాన్యుని ముఖ్యద్దేశము. స్వపరిపాలనము జన్మహక్కుని గాని, హిందూ దేశమున కెటులయినను న్యాయము నలుపుడని గాని ప్రార్థించుచు, ఆంగ్లప్రజల దృష్టిని సంగ్రామమునుండి మరలించుటకు రాయబారులు బూన దలపరేను. సంగ్రామమున సందిగ్ధతరణ మాసన్నముయినది. రుష్యా ప్రత్యేక సందిగ్ధత కొడబడినది. సంగ్రామ విజయమున కీ తరుణమున మనుష్యబల మధికముగ గావలసియున్నది. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునందంతటను, మనుష్యబలమును తరుగని సంఖ్యలతో నొసగ గలిగినది హిందూ దేశ మొక్కటియే. అందుచే భారతీయులలో సంగ్రామోత్సాహము ప్రబలవలెను. సంగ్రామోత్సాహము ప్రబలుటకు భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మొసగవలెను. ఆవును గాని, స్వాతంత్ర్య పునరుద్ధరణమునకై ప్రాణముల నర్పించుటకు భారతీయులలో మహాోత్సాహము ప్రబల్పించును. ఈ సత్యమును చాటింపుటకే రాయబారుల ఆంగ్ల దేశమునకు ప్రయాణోద్దేశ్యములు. ఈ సందేశమును గొంపోవుటకు నిమిత్తముగానుండి ధర్మసంక్రమితులు, ప్రధానమంత్రిగారును, హైందవ ప్రభుత్వమువారును వెల్లడించబడినది. ప్రధానమంత్రిగారు, హైందవ ప్రభుత్వమువారును, హైందవ ప్రభుత్వమువారును వెల్లడించబడినది. ప్రధానమంత్రిగారు, హైందవ ప్రభుత్వమువారును, హైందవ ప్రభుత్వమువారును వెల్లడించబడినది.

సూచించబడినది. అట్టితరీ రాయబారుల ప్రయాణము జాతీయక్షేమము నిమిత్తము గాదని, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు పలుకుట, భారతీయుల కసంతృప్తి గలిగించుట నిశ్చయము. హైందవ స్వపరిపాలనాయము చులకన గావించబడినదను భావము ప్రబలును. ఆంగ్ల దేశమునకును, హిందూ దేశమునకును, పరస్పరవిశ్వాసము ప్రబలవలసిన యిక్కలమున, నిట్టి నిర్బంధములు కార్యసాఫల్యమునకు దోడ్పడజాలవు. సంగ్రామ మంతివర్తము వారి చర్యచే దేశమునందు వ్యాపించిన తీవ్రమగు నాశాధంగమును, ఛల్ల సమావేశమువారు దొలగించుటకు ప్రయత్నించిన, జాతీయలాభము చేకూరవచ్చును.

భారతీయులకు గలిగిన ఆశాధంగము, ప్రతి కూలురకు మితిలేని సంతసము గలిగించుచున్నది. మెయిలుపత్రికా లండను విలేఖరికి చేతినిండ పని గలిగినది. ఈత డిక్రింది తంత్రీవార్తను మెయిలు పత్రిక కంపెను.

"అంగీకారపత్రములను రద్దుజేయుట, హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారి సంపూర్ణాంగీకారము బడసినదని నాకు చెలియచున్నది. రాయబారుల ఆందోళనమున కిది సమయముగాదనియు, ఆందోళనము వాంఛనీయము గాదనియు దేశావసరక సూచక మనియు, వార్తాపత్రికలు గ్రహించినవి. బర్లింగుహము పోస్టు బొంబాయి విలేఖరుకు మాంటాగూగారి రాజ్యాంగసంస్కరణ విధానము రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణ సభతో నాగిపోవుననియు, స్వల్పమార్పులు మాత్రమే మిగిలిన విషయములందు గావించబడుననియు, దలచుచున్నాడు. బెంటు, సర్ న్యుబ్రహ్మణ్యయ్యరు, రంగస్వామి అయ్యంగార్ల విన్నపము, విశేషపయోగకరము గాదని చెప్పవచ్చును. సైన్యములో జేరుటకు భారతీయులు చూపుచున్న యుత్సాహ మెల్లదీచే కొనియాడబడుచున్నది. మనుష్యబల మత్యవసరముగ గావలసియున్నది."

వైవాక్యముల జూచిన, కొన్ని క్రొత్తసంగతులు వెలువడుచున్నవి. రాయబారుల ప్రయాణ నిరోధమునకు ఆంగ్ల ప్రభుత్వము వారే కారకులనియు, రాజప్రతినిధిగారు తమ శక్తివంచన లేక ప్రయాణమున కంగీకరింపవలయునని గోరిరనియు, భారతీయు లింతవరకును దలచుచుండిరి. మెయిలు పత్రికావిలేఖరి వాక్యములు సత్యములే యగుచో, హైందవ ప్రభుత్వమువారు గూడ ప్రయాణనిరోధమున కంగీకరించిరని యూహించవలెను. ఇంతియ గాక, మాంటాగూ గారి సంస్కరణ విధానము రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణసభా సంస్కరణముతో నాగిపోవుననియు, సామ్రాజ్యశాసననిర్మాణ సభా సంస్కరణమును తలపెట్టలేదనియు తంత్రీసమాచారము వలన గాన్పించుచున్నది. ఈ రెండు విషయములను చేర్చిచూచిన, కర్జును విధానము బోలు విధానము హిందూ దేశమున కొసగబడుననియు, అందుచే కాంగ్రెసు విధానము బోధించెడి రాయబారము ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారికి రుచింప లేదనియు యూహించవలసి యున్నది. ఈ యూహయే నిజమగుచో, భారతీయులలో నమితమగు నాశాధంగము వ్యాపించును. రజోత్సాహము వ్యాపింపవలసిన యీ తరుణమున, అధికారులు దూరదృష్టిలేని కార్యముల దలపెట్టి ప్రజలలో నసంతృప్తి గలిగించుటకు కారణమెన్నియో చెలియచున్నది. ఎల్లెండు స్వరాజ్యపు శాసనములు వెంటనే రాజ్యములలో ప్రదేశ వెల్లడయినవి. అంతాగూడ నుండినవి సమాఖ్య చెలువుచున్నవి. ఇది సమాఖ్య నిర్వహణము

గూర్చి, ఇంతటి యాతురత జూపుచున్న ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు, హిందూ దేశాశయ ప్రకటనమును గూడ నిషేధించుట, ప్రజలలో, విశ్వాసమును పుకొల్పజాలదు. మెయిలుపత్రికా విలేఖరి మనుష్యబలము హిందూ దేశమునుండి వెలువడుటవసరమని మాత్రముగ్రహించెను. కాని, హైందవ జాతీయోదయముల నడగదొక్క, శక్తివంతను భారబోయుచున్నాడు. హిందూ దేశపు మనుష్యబల మవసరమని, సర్ జేమ్సు మెస్టరుగారు గూడ చూటరు ప్రతినిధికి చెలిపిరి. హిందూ దేశము సందడతో చులకనగుచున్నదనియు, రాజకీయాశయములు దేశమును రాజద్రోహము వంకకు ద్రిప్పలేదనియు, ప్రధానమంత్రిగారి సందేశమునకు ప్రజలు తప్పక తోడ్పడెదరనియు, ఎటులయినను హిందూ దేశ మనుష్యబలమును సంపాదించుట యవసర మనియు, హిందూ దేశమున ఆహార మధికముగ నున్నందున, కొంతభాగమును మిత్రముండలికి బంపవలెననియు మెస్టరుగారు నుడిపిరి. హిందూ దేశపు మనుష్యబలమును సంపాదించుటకు, ఆంగ్లో హైందవులందరును కుతూహలులై యున్నారు. ఇచ్చటకు, హిందూ దేశము సిద్ధముగనే యున్నది. కాని హిందూ దేశము సందడతో తులతూగుచున్నదని, ఏ దివ్యచక్షువుతో మెస్టరుగారు గనుగొనిరో తెలియకున్నది. సంగ్రామ కారణముచే, ఆహారపదార్థముల ధర లధికమై, ప్రజలనేక కష్టముల కోల్పోయింద, మెస్టరుగారి వంటి ఆంగ్లో హైందవులు సత్యవిరుద్ధమగు వర్ణనలజేయుట పరిహాసాస్పదము. హిందూ దేశపు మనుష్యబల మవసరమని, ఎల్లరంగీకరించెదరు. కాని మనుష్యబల సంపాదనమునకు మార్గము లరయుపట్ల మాత్రము కనుల మూసికొనుచున్నారు. రానున్న ఛల్ల సమావేశమునందయినను, నిర్భయముగ ప్రజల వాంఛలను, సామ్రాజ్యలాభమును సమన్వయము జేసి తెలుపగల నాయకు లాహ్వానింపబడలేదు. ప్రసిద్ధి పహించిన రాజకీయ సంఘములకు ప్రాతినిధ్య మియ్యబడలేదు. అట్టి తరీ, జాతీయ, సామ్రాజ్య లాభముల మూలసూత్రము, ప్రభుత్వము వారికి సుగ్రాహ్యముగ చెలువబడునని దలంప ఏలు లేకున్నది. ఇదివర కంపబడిన ఆహ్వానములకు సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు కస్తూరి రంగయ్యంగార్ల నామములు చేర్చబడినవి. కాని ప్రజలచే గౌరవంపబడడి అజలభారతీయ నాయకులహితమును, ప్రభుత్వమువారుగైకొనకబోవుట భావ్యముగ దోచదు. ఆహ్వానింపబడిన వారలలో నయినను, దేశహితము గోరువా రందరును, మనుష్యబల సంపాదనమునకు స్వాతంత్ర్యప్రదానము ముఖ్యధార మనియు, జాతీయ లాభమును సామ్రాజ్యలాభమును నొక్కటియే యనియు, ఐరెండులో నవలంబించిన కార్యక్రమమును భారతదేశమున గూడ నవలంబించుట ధర్మమనియు, స్పష్టముగ చెలువవలయును. ఈ సమయమున మానసికోద్దేశముల దాచుట నష్టదాయకము. ఎల్లరకును కావలసినది సత్వరకార్య సాఫల్యము. అందుచే సందిగ్ధతచనములకు దాపులేరు. నేటి మద్రాసు పౌరులసభ గూడ డిల్లీ సమావేశపు సభ్యుల కర్తవ్యమును సూచింపచున్నది. ప్రజానిద్రాయమును ప్రభుత్వమువారికి చెలియబెట్టుటకు, దేశనిద్రాయు గోడిచాక ప్రజాశక్తిని నిర్వహించుట, మిగిలినవి ముఖ్యములు.

శ్వేతజాతుల సహజాధికారము.

ఈ విషయమై నాక వృద్ధుడు అను పేరుతో నాకరు "ఇండియను సోషలిస్టు" పత్రిక కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- "ఆర్యసమాజము, దివ్యజ్ఞాన సంఘము స్థాపించక పూర్వము, స్వామివివేకానంద సన్యాసాశ్రమ స్వీకారమునకు ముందుగనే నేను పెద్దవాడనై యుంటిని. నాకంటె 10, 20, 30 వత్సరములు పెద్దలగు ప్రముఖులను బొంబాయిలో గాంచియు, వారి ఖ్యాతి నాలకించియు, వారి గ్రంథముల వ్రచించియు, వారితో ప్రతి సలవడ జేసికొంటిని. శ్వేతజాతుల సహజాధికార భావ మప్పు డెచ్చటను గానరాకుండెను. నిజముగా పూర్వాచారపరాయణత్వ మా కాలమున ప్రబలముగ నుండెను. ఈ ప్రాచీన సాంప్రదాయ బద్ధులు శ్వేతజాతుల ఆధికారము నంగీకరించువారు గారు. విఖ్యాతి గాంచిన నాయకులే తెల్లవా రెల్ల విషయములనుండి ధిక్కులని విశ్వసించి, ఆచారాన్న త్యమునందుటకు మనము ప్రయత్నింపవలె నని బోధింపుచుండిరి.

సోమరులకు నిరంతర ప్రయత్నములు రుచింపవు. కావున అమృతబజారు పత్రిక మనకు లోపము లుండుట కధికారము గలదనియు, పురోవృద్ధికి ప్రయత్నించుట నవసరమనియు పలుకుచు, శ్వేతముఖుల లోపముల నతిశయోక్తి తోడను వారి సుగుణముల నిరసనభావముతోడను ప్రకటించుచుండెడిది. ఈ యుద్బోధనము సోమరుల కెల్ల రుచించుటచే వారి సంఖ్య అభివృద్ధి గాంచెను. "అత్యుత్తమజాతు" వంటి పత్రికలు కూడ నసంఖ్యాకములుగా ప్రబలి వానియజమానుల కనుబలాధికారములుగ నుండెను.

ఆర్యసమాజము తనస్థాపకుని మరణానంతరమునుండియు కొంచెము మార్పు గాంచినను, సేవ, స్వార్థత్వాగముల తన ఆశయములుగ నుంచుకొని వర్తింపుచున్నది. ఇది బీసెంటుమ్మగారి ముఖస్తుతికి ఎర గాకుండు గాక యని విశ్వసించుచుచున్నాను.

అమృతబజారు పత్రికయు, దివ్యజ్ఞానసమాజమును చేయుచున్న కృషి వ్యర్థము కాలేదు. ఈ కాలమున ప్రజలు తమ యాన్నత్యమును గోల్పోయిరి. వారు శ్వేతజాతుల ఆధికారము నంగీకరించుచున్నారు. లాలు - బాలు - పాలు - మున్నగువారు కఠినశిక్షలపాలై నిర్బంధవాసముల ననుభవించినను, బీసెంటుమ్మగారు మూడు మాసముల కాలము కొండలకు బోయి నప్పుడు సంపాదించిన విఖ్యాతిని గడింపజాలక పోయిరి. తిలకుగారు బీసెంటుమ్మ సహకారి యైనపిమ్మట సంపాదించిన ధనము నిదివరకు గడింపజాలడాయె! అతడు సింహాశ్రమమున నిరోధింప బడుటచే నెట్టి "పరిస్థితియు" సంభవింపలేదు. ప్రత్యేక కాంగ్రెసు మహాసభ గాని, మానసియ సభ్యులు ఢిల్లీ సిన్హాలకు బోవుటగాని జరుగలేదు. జాతీయవిద్యావిభాగోద్యమము వదివత్సరములకు బూర్వ మింతవ్యాప్తము గాంచకపోవుటకు గారణమేమి? దీనికంతకును శ్వేతజాతులు అధికులని ఆధునికరాజనీతిజ్ఞులు విశ్వసించుటయే కారణము."

గ్రామ గ్రంథాలయము

గ్రామగ్రంథాలయ మే తీరున స్థాపించబడవలెనో, న్యూస్పేటును పత్రికలో నొక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

"ప్రతిగ్రామమునందును ప్రజాప్రాతినిధ్యము గల సంఘము నేర్పరుపవలయును. అందలి ప్రతి సభ్యుడును వారమున కొకగంటవంతున తన కాల

మును సంఘాభివృద్ధికి వినియోగింప వలెను. బాగుగ విద్యావంతులగు వారు మాత్రమే సభ్యులుగ నుండవలయునను నియమ ముండగూడదు. గ్రంథములను నెమ్మదిగ బఠించి గ్రహింపగలవారు గూడ నుండవలసినదే. ప్రచురణమునకు ప్రథమ సంవత్సర మయినపిమ్మట, ప్రాతపుస్తకముల నెవరైనను చిత్తుముగ నిచ్చినను గైకొనగూడదు. చాల మంది తమకు రుచించని గ్రంథములనే బహుమతిగ నొసగెదరు. సంవత్సరమునకు ఒకమారు గాని రెండుమారులు గాని కొత్తగ్రంథముల దెప్పింపవలయును. సంవత్సరమున కొకనెల గ్రంథాలయమును మూసియుంచవలయును. ఆకాలమున బాగు చేయదగిన గ్రంథములను బాగుజేయించవలెను. పోయిన గ్రంథముల జాబితా తయారుజేయవలయును. పూర్తిగ చెడిపోయిన గ్రంథములను విడిగ నుంచవలెను. ప్రతిసత్సరమును సామాన్యసభజరిపి, కొత్త పుస్తకములను చందాదారులు పరీక్షించుట కనకాశ మొసంగవలెను. ఆ సభయందే నూతన సంవత్సరపు కార్యనిర్వాహక సభ్యుల నెన్నుకొనవలయును. ఏ గ్రంథాలయమయినను గ్రామములో ఋణపడి యుండగూడదు."

వై సూచనలు ఆంగ్లదేశమున కుద్దేశించబడినవయినను, ఆంధ్రదేశమునకు గూడ నుపకరించుననుటకు సందియము లేదు.

హైందవవిద్యావిభాగము

లండనుపైమ్మ విద్యానుబంధ సంచికలో లండనుపైమ్మనందునలె, హిందూదేశము విషయమై సంకుచితాభిప్రాయములు తమకు గాన్పింపవు. జాతీయవిద్యయే, హిందూదేశపు భావ్యభివృద్ధికి సాధన మని తలప బడుచున్న యీ సమయమున, లండను పైమ్మ విద్యానుబంధ సంచిక ఎటుల వ్రాయుచున్నదో గనుగొనుటకు కుతూహల ముండవచ్చును. అందలి వాక్యముల నిట నుదహరించెదము.

"ప్రెమిరీ సాత శాలలపై ప్రజలలో ననుకూల భావము వ్యాపింపకుండుట కొక కారణముగలదు. విద్యాపద్ధతి వైవిధ్యమున మన కనుకూలంప దని తలెత్తిండులు దలంచుచున్నారు. అందుచే ప్రస్తుత విద్యతో పాటు పాశ్చాత్యవిద్యగూడగలపి, లాభకరమగు విద్యను బోధించుటవసరము. ఇప్పటి పద్ధతి ప్రకారము బాలరకు వ్రాతయు చదువును నేర్పబడును. కాని గృహమునకు బోయిన పిమ్మట ఈ చదువుతో బాలర కక్కర యుండదు."

విద్య యెడల ప్రభుత్వధర్మము గూర్చి యీ పత్రిక యిటుల వ్రాసికది.

"హిందూదేశమున ఇంగ్లండు వేల్పుల కన్న 7 లెట్లు వైన జనసంఖ్య గలదు. కాని చదువుకొను పిల్లలు ఈ దేశమునకంటె తక్కువమందిగలరు. కావున, హిందూదేశమున విద్య వ్యాపింపవలయుననిన, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు పుష్కలముగ ధన మొసగవలయును. సామాన్య ప్రభుత్వమువారు దయాధర్మముగ నిచ్చు గ్రాంటుల పద్ధతికన్న సాష్టవమగు పద్ధతి యుండవలయును. విద్య కొరకై తగిన మొత్తమును ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకించి యుంచవలెను. ఇష్టము వచ్చిన ధనమును వెచ్చించిన జాలదు. ఇందుకు తగిన హామీని ప్రభుత్వమువారియనిచో, తామ బాంగరము లేని కార్యక్రమము నేర్పరచుటచే లాభ మేమాత్ర ముండదు."

జాతీయత

యాధుల జాతీయత గూర్చి చర్చింపుచు, రాండు టేబిలు పత్రిక రాజ్యాంగమునకును జాతీ

యతకును గల సంబంధము గూర్చి యిటుల వ్రాయుచున్నది.

"ప్రస్తుత సాగ్రామము మూలమున ప్రాముఖ్యత గాంచిన సమస్యలలో కెల్ల రాజ్యాంగమునకును జాతీయతకును గల సంబంధమే ముఖ్యమయినది. 19 వ శతాబ్దమునందు, యూరపులో ప్రతిజాతీని ప్రత్యేక ప్రభుత్వ ముండవలయునని యభిప్రాయము వ్యాపించియుండెడిది. ఎంత చిన్ని జాతీకయినను, స్వాతంత్ర్యరాష్ట్ర ముండవలయును. అపుడు స్వల్పరాష్ట్రనిర్మాణమే గవ్యస్థానము. కాని యాభావము ప్రబలియున్నంతవరకు సాగ్రామ మంత మొందదు. దీనికి వ్యతిరేక భావము వ్యాపింపవలెను. నూతనాదర్శము ననుసరించి, యేకదేశములో ననేకజాతు లుండవచ్చును. సామాన్య విషయములలోగలసి పనిజేయవచ్చును. కాని ప్రతి జాతీయు, తనవ్యక్తిత్వము పోకుండ, భాషాసాంప్రదాయముల ననుసరించి నభివృద్ధి జెందుచు, ఆంతరంగిక స్వాతంత్ర్య మనుభవింపుచుండవలెను..... అంతర్జాతీయ సంబంధములలో నభివృద్ధి గోరు వారందరును, ఇట్టి నూతనాదర్శ వ్యాపకమును కాంక్షింపవలెను." ఈ యాదర్శమునే ఆంగ్లోద్యమవాదులు చేర బ్రయత్నించుచున్నారు.

ఆంధ్ర విద్యానిధి.

ఆంధ్ర సంవత్సర ప్రథమ దివసమున మాతృ పూజ గావించిన ఆంధ్ర మాతృ పుత్తులు ధన్యులు. మాత రాశీర్వాద పరంపరలు సంవత్సరము పొడవునను వారికి శుభముల గూర్పుచు. విద్యా రూపమున మాతృదేవీ నా గాధించి ఆంధ్ర విద్యానిధికి సొమ్మును గూర్చిన సుపుత్తులును, ధనమును కొలదిగనో గొప్పగనో మాత కర్పించిన జనులును మాతృ ప్రేమా పాత్రులు. మాతృ సేవజేసి మాతరాధించి మాతృప్రేమను గణించిన సోదరులకు మా యభినందనలను, కృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాము. ఆంధ్ర మాతృ పూజకు వివిధ ప్రముఖులచే సమకూర్చబడిన సువర్ణపుష్పములు పూజా నిర్వహణమున కనుకనమును కార్యాలయము జేరుచున్నవి. వీరి కందఱికిని మానందన శతంబుల దెలుపుచున్నాము.

ఇండియను సోషలు రిఫార్మరు పత్రిక

ఈపత్రిక లిమిటెడు సంఘ యాజమాన్యము క్రింద నికముందు నడువబడు నని, కే నటరాజును గారు వ్రాయుచున్నారు. ఈ సంఘమునకు, చంద్రావర్కరు, భాకర్సే, శ్యామల్ దాస్, స్టాకలేరీడు, నటరాజుగార్లు డైరెక్టరులుగ నుందురు. హైదరీ గారు గూడ డైరెక్టరుగ గోర బడిరి. నటరాజుగారే నికముందును సంపాదకులుగ నుందురు. పత్రికావిభాగమున మాన్యుండదు. నూతన యాజమాన్యము క్రింద, సోషలు రిఫార్మరు పత్రిక నభివృద్ధిగాంచునని తలచెదము.

అవసర సభలు

డిల్లీలో సాగ్రామసమావేశము జరుగు కాలమందే, కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ సంఘ సమావేశము నవసరముగ జరిపి ప్రస్తుతస్థితి గూర్చి చర్చింపవలయునని, యీ వారిపు మహారాటా పత్రిక వ్రాయుచున్నది. అవసర కాంగ్రెసు సంఘ సభ బొంబాయియందు మేనెల 3-వ తేదీన గూడుననియు, డిల్లీ తీర్మానములకూర్చి చర్చించుననియు, న్యూ యిండియా పత్రిక వ్రాసికది. కాంగ్రెసు సంఘము వారు దేశీయుల విధ్యుక్తులు గూర్చి త్వరలో నిశ్చయించెద రని, యిందు మూలమున వ్యక్తముగు చున్నది.

విరోధామహాసంగ్రామము.

రైతుల విజయము.

ఇంగ్లండు

మెసినిస్ వీరులు

లండను, ఏప్రిల్ 19:— దక్షిణాఫ్రికా దేశములు మెసినిస్ వీరుల ప్రశంసనీయుగా పోరాడినవని జనరలు స్పష్టముగాను పోగడిరి. ఆవిషయమును గూర్చి రైతుల గాన యుద్ధము జరుగుచుండగా చూచిన యొక విలేఖనుని వర్ణనమును తెప్పించిరి. మొదటి యుద్ధమునందును శత్రువులను బాగుగ నిలువరించిన పిమ్మట తక్కిన దక్షిణ ఆఫ్రికా వైనిట్ల మెసినిస్ వీరులను సెదరించుచుండిరి. కాని 10 వ తేదీన శత్రువు లాకవిక్రముగ పోడించుకొని వచ్చుట వారిని విమోచింపటలు ఎకాయెకని నడచి మెసినిస్ వీరుల పోయి వెంటనే శత్రుల దలపడిరి. ఆ పోరాటాధీనముగ నున్నది. ఈ త్రవ వైనిట్ల వీరుల విలేఖనుగ మెచ్చుకొనిరి. ఆ వైనిట్ల శత్రుల నడచి నుండి తిరిమివైచి పోరాట్టును ముగించి పట్టుకొని శత్రువుల పరిమితముగ తువాకుల గాల్పుచున్న ను రాత్రంతయు నట్టనే యుద్ధ మొనరించిరి. ఉదయము యుద్ధము మరల ప్రారంభమయ్యెను. శత్రువు లాపిల్ రాట్టును మరల స్వాధీనపరచుకొన బ్రతుకొంది పరాజయమైరి. అంత కోపించుకొని ధయంకరముగ ముట్టడించి మరల సాయంసమయన దానికొక కత్తికత్తికాదేశమున ప్రతియుద్ధ మొనరించిరి. ఈ సమయమున దక్షిణాఫ్రికా వైనిట్లలు 17 గురు 800 గజముల రంగమును నిలుపుకొను శత్రువులకు చాలనష్టమును కలిగించిరి. శత్రు వైనిట్లలలో దెబ్బలు తగిలినవారును మరణించినవారును గలవి 150 గురుండిరి. శత్రువు లాపిల్ రాట్టును ముట్టడించుటచే దాని వారరాత్రియందే విడిచిపెట్టిరి. 12వ తేది ఉదయము ఏమాత్రము చాటు కలిగియుండిన స్థలముల వారు వైనిట్లల. శత్రువు లెన్నిమారు తెలిపించినను వారు దానినిలువరించుకొనకలిగిరి. ఆసాయం కాల మిట్రిగేనుకు కాంతియొసగబడినది. అంతకు 72 గంటలనుండి వారతిక్కియుగ బోరుట కీర్తనీయులగు విజయముల బడిసిరి. జనరలు స్పష్టముగా చెప్పియుట వారికి అప్రతిమానము.

విరోధామహాసంగ్రామము.

లండను, ఏప్రిల్ 28:— విరోధామహాసంగ్రామము బిల్లు ఇంతలోనే ప్రజల పెట్టుబడును గాని తాను నియమితసమయమున చెప్పినదని బోధనగాను ప్రజల మందరమున బలికిరి.

భారతీయులు-యుద్ధము.

లెస్టి నెంటు గవర్నరుగారి అభిప్రాయము.

లండను, ఏప్రిల్ 17:— రైతుల వారాస్తాన ప్రతినిధి సభ్యులు మెచ్చునదిగా తోడ ముచ్చటించి వారిట్లు తెలియజేసిరి: హిందూదేశము సమర రంగమునకు చాలదూరముగ నుండి, యుద్ధ మింత దీర్ఘముగ నేల జరుగుచుండవలయునని యాశ్చర్య మొందుచున్నది. రాజభక్తియం దాదేశ మగ్గకగ్గము. సమర భారమును వహించి మిగుల నాత్రుకుచున్నది. సంగ్రామ ఫలితమును, యుద్ధవిషయము వలన స్థిరపరుపబడిన ముఖ్య సూక్ష్మములు ఆ దేశమున కింకను సంపూర్ణిక బోధపడలేదు. తనకెట్టి యింక కా కము ల భ్య మైనది యు, తక్షణ మాండ్లయులకు సహాయ మొనర్చుటెట్టి యావశ్యకమో, వైకారణములరలన నారాష్ట్రము గ్రహించబడయ్యెను. సమర రంధ్రమున ప్రజలను రాజులును గూడ దొరతనమువారు కోరిన సహాయ మొనర్చి యున్నారు. యూరోపురంగమున వ్యవస్థను దిలకించినచో నిపుడుగూడ హైదరాబాదు సహాయము చేయుదురు. హిందూదేశపు రాజభక్తియం దెట్టి కళంకమును లేదు. ఆ దేశీయుల రాజకీయోద్యమముల వలన వారల పుష్టి పిశ్వాస మినుచుండును. వైఖ్యము నొందదు గనుక నీటివల నాదేశీయుల కొనసంపాదన విభావమునకు విచారు ప్రత్యుత్తరము రాగలదు. హిందూదేశము వైవిధ్య సమకూర్చుట యావశ్యకము గాన భారతీయ వైఖ్యములందును వైవిధ్యములను జేర్చుట బలమగు యత్నముల కొనసంపాదయింతు. పంజాబు, పంజాబుదేశమును సంయుక్త రాష్ట్రభాగములు, యిదివరలో విలేఖనుగ వైనిట్లల కొనసంపాదన గాన యారాష్ట్రము లింక వైనిట్లలను బంపలేవు. హిందూదేశపు తీరభాగములు విలేఖనుగ వైనిట్లలనుగూర్చు యుక్తము. హిందూదేశము మరయొక విషయమున నాంగ్లేయులకు తోడ్పడ

గలదు. ఆహారపదార్థములు హిందూదేశమున సమృద్ధిగ నున్నవి. గనుక భారతీయులు గోధుమల సెగుమతిచేయ యత్నింపవలయును. యుద్ధములు, యుద్ధమునకు సంబంధించిన ధర్మముల విషయమున భారతీయు లిదివరలో విలేఖనుగ దాత్పత్యమును జూపియున్నారు. మున్యుండు గూడ వారి విషయములై ధనము మెసగుదురు గాని భవిష్యత్త సస్థు సంఖ్యాకులనె గాక ప్రజల నందరను మనము యాచింపవలసి యున్నది. జర్మనీయుల కార్యక్రమము హిందూదేశమున ఫలవంతము గాక పోయెను. నాగరికతను నిర్మాణంప కంకణము బూనిన జర్మనీయుల నణచివేయ తాను సమరమున పాల్గొనుచుంటిని భారతీయులకు నాటి నెడల, భారతీయులు తాత్కాలికముగ నెన్ని శ్రమలనైన పొందసంకోచింపకు.

వినియోగములను నిర్ణయించుట.

లండను, ఏప్రిల్ 22:— ఆహార పదార్థ పరిపాలనలో దోష్టగి విస్మి సారాయి బుడ్డి 1-కి 8 పి 6 పెన్సలు మొదలు 9 పి 6 పెన్సలులతోపున విక్రయించవలయునని నిర్ణయించెను. ఇతర సాగాయల ధరలు గూడ తగ్గింపబడును.

భారతీయులకు గౌరవవిరుద్ధములు.

లండను, ఏప్రిల్ 18:— లీజు ఆఫ్ ఆనరు, గ్రాండు ఆఫీసులచే జోడుపుగము మహారాజావారును, క్రాస్మన్డి ఆఫీసులచే రుట్టును మహారాజావారును, క్రాస్మన్డిగ్యరెవచే బ్రిగేడియరు జనరలు హెచ్. బి. జేడ్లగారును వైనిట్లల పాయిస్మెరుగాను సత్కరించిరి.

ప్రాచుర్య

మిత్రమండలి శత్రువుల నిరోధించుట.

లండను, ఏప్రిల్ 18:— ఎం. మారిసు లారిసుగారు “ఎకోడి ప్యాడిసు” పత్రిక క్లిట్ట వ్రాయుచున్నారు. పరాసు బ్రిటిషుదేశము లిప్పుడు తాము శత్రువుల నిరోధింపగలరనియు, జర్మను లింక రెండు నెలలకంటె నెక్కుడు కాలము యుద్ధ మొనరింపకాల రనియు చెలిసికొనిరి.

“శుయుద్ధమే కడపటిది.”

లండను, ఏప్రిల్ 18:— పరాసు శిథిలమునందలి ఆమెరికా విలేఖ ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు.— ప్రస్తుత యుద్ధము తుదియవస్థకు వచ్చెనని మిత్రమండలివారి వ్యవస్థ బండితముగ చెప్పగలగితి వచ్చెను. అందుచే జర్మను లింక మరయొక భయంకరావస్థనుండి మొనరింప దలపెట్టకపోవచ్చును. వైనిట్లల భ్యాధిక్యమును అణగగొట్టగలమునని నింక 18-మాసముల వరకును పోరాడగలమని పరాసువా రనుచున్నారు. కాని స్వల్పకాలములోనే తుదివైనిట్లలయు ప్రాప్తించు నని వారు తలంచుచున్నారు.

ఈ ప్రస్తురంగము; జర్మను లాభములు.

లండను, ఏప్రిల్ 19:— ఈ ప్రస్తురంగమున విడుదలైన రంగము పెద్ద శక్తిగానవాటికగ నున్నదని ఒక రజాంగల విలేఖి వ్రాయుచున్నాడు. ఆచట తుపాకుల బారినండి గాని తిరోష్టానికి కష్టముల బారినండిగాని తిప్పించుకొనుట కష్టము. ఎచ్చట త్రివిధము శివముల శివములును, మూడున్నర యెడ్ల నాటి యుద్ధా ముఖ్యశివములును గన్పించుచునే యుండెను. నీరుత్రాగుటకు నిరుపయోగముగ నున్నది. మానవసంపాదమే కిన్పించదు. ఇట్టి ప్రదేశమున నిపుడు జర్మనులు గుమిగుడుచున్నారు. ఆహారములేక ఆలసి సగముచచ్చియున్న వారిగుట్టములు మహాకష్టముతో బురదలోనుండి బండ్లనీడువలేక ఈడ్చుచుండగా మిడనుండి వైమానికులు బాంబుల వేయించుండిరి. బండికిండలు ఇరుగువరకును బురదలో కూరుకొని పోవుచుండెడివి. ఫిరంగులనీర్పుటకు గట్టిసగ్గుములందులకు పనికిరావయ్యెను. ఈ రీతిని వేలకొలదిగట్టములు మరణించుచున్నవి. రుస్సా గుట్టములప్పుడు శత్రుకత్తులై యేపనిజేయుటకు శక్తి చాలక యున్నవి. శత్రు వైనిట్లల కంఖ్య ఎక్కువగ నున్నను వారి యజమానుల క్రూరనిశ్చితము లట్టనే యున్నను శత్రుదేశము లలగుటచే మహాపీడనము మొందుచున్నవి.

బ్రిటిషు విజయములు.

లండను, ఏప్రిల్ 22:— హిందుగారి నేటిసాయంకాల ప్రకటనము:— అప్పుడను తుత్తర తటమునందు నిన్నరాత్రి విజయంకముగ జోరముల నొనరించి మాస్థానముల బలపరచుకొ

నుచు 60 వై దీలను బట్టుకొంటిమి. రోదెక్కు వై ట్టెయిట్లల వద్దగలిగిన స్థానిక యుద్ధములందును లాభము మొందుచు మేము కొంతమంది వై దీలను బట్టుకొంటిమి. శత్రుకందకములమీద దాడినలిపి ఫాంపాట్సు సమీపపంక్తుల జేరితిమి. అల్పద్రుకు పశ్చిమమునను నయెప్పివనము మొదలు యాప్రమునకు తూర్పు తటము వరకును శత్రువులు తీవ్రముగ ఫిరంగుల గాల్పిరి. విల్లేర్సు బ్రిటోనో ముఖ్య ప్రదేశములందును, సెర్రీసమీపము నను మా ఫిరంగిదళములు కేంద్రీకృతములై పోరాడినవి.

అమెరికా

అమెరికా ఫిరంగులు.

లండను, ఏప్రిల్ 16:— తాము మొదట నెన్ని ఫిరంగులను తయారుచేయ విలగునని ఉద్దేశింపబడెనో అంతకు మూడు రెట్లెక్కుడు ఫిరంగులను తయారు చేయగలిగినట్లు అమెరికావారి లెక్కలనుబట్టి స్పష్టమగుచున్నది. యూరపున కంపబడుచున్న ఆమెరికా వైనిట్లల కపరిమితముగా నాయుధము లొసగబడుచున్నవి. మిగిలినవి మిత్రమండలికి పనికిరాగలవు.

ఇటలీ

జర్మనీయుల స్థానమును పాడుచేయుట.

లండను, ఏప్రిల్ 22:— జర్మనీవారి ముందుస్థానములపై మొన్న కనివారము మేము గవిసి యాస్థానముల యందు విపరితమగు నష్టము కలిగించి, యొక దానిని భ్వంస మొనర్చితిమని ఇటలీ యుద్ధోగము ప్రకటించుచున్నాడు.

స్విజరాండు

మిత్రమండలి-స్విజరాండుదేశము.

రాయబారములు సఫలమగుట.

లండను, ఏప్రిల్ 17:— శత్రురాష్ట్రములకు స్విజర్లందు నుండి ఎగుచుతి యగుచుండిన వస్తుసమదాయమును తగ్గింప నిదివరలో గాయబారములు జరుగుచుండెను. ఈ రాయబారములు సఫలములైనందున స్విజరాండునకు దిగుమతి యగుచుండిన ప్రత్తిపై మిత్రమండలివారు విధించిన వన్నును కొట్టి వేయబడినదని ప్రజా సభయందు రాబర్టు సెసిలు ప్రభువు నడివెను.

రష్యా

మిత్రమండలి, రష్యా రాష్ట్రము.

లండను, ఏప్రిల్ 17:— తూర్పురంగముననుండి జర్మనీయులు విస్తారముగ రష్యాయందు సేనలను గూర్చుచుండిరి. ఈ వ్యవస్థకు తగిన ప్రతి యొనర్పకలయునని పలువురు రష్య సల యభిప్రాయము గాన మున్యుండు మిత్రమండలివారు రష్యా వ్యవహారములందు జోక్యము కలుగజేసికొందురని యూహించుట కవకాశ మున్నదని వైయుక్తపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

మెసపోటేమియా

వేలెన్టీను సంగ్రామము.

రైతులు పారిపోవుచుండుట.

లండను, ఏప్రిల్ 21:— రైతుల విలేఖకుడు 14 వ తేదీని యిట్లు తంత్రివార్త పంపెను:— కొద్దను ప్రదేశమున ఆస్ట్రేలియా సైనికులు శత్రువులకు బలమగు నష్టమును కలిగించి హెడాజు యినువవారియందు రి మైళ్ళ భాగమును పాడుచేసి, సుమారు వెయ్యిమంది శత్రు సైనికులను బంధించిరి. మేము జోర్డనునది కుడిగట్టునకు మరలితిమి. గోరానియ వంశెన ముఖద్వారము మాత్రము మానుధీనమున నున్నది గాని 11 వ తేదీని వై రి సైన్యము లీ వంశెన వై గి వి నె ను. ముట్టడించుటకు పూర్వమున తురుష్కులు నిమిసమునకు 40 వంతున అగ్ని గోళములను వేసిరి. శత్రు వైన్యములు ముందునకు రా నెత్తింప నాయత్నముల నన్నిటిని భంగ పుచ్చితిమి. గోరానియయా కెడురుగ మరయొక గొప్ప ముట్టడి జరిగినది. రెండువేల తురుష్కు వైన్యము వంశెన ముఖముపై కరుగుచుండెను. మా ఫిరంగులు శత్రు వైన్యములను- భ్వంస మొనర్చినవి. రజరంగమున సుమారు వెయ్యి మంది సైనికులు చాతురైరి. తురుష్కు వైన్యములు పారిపోవుచుండ, అవాటగుట్టపు దళము నాటిని వెంబడించి నూర్గురు సైనికులను బంధించెను. తురుష్కుల కితరమగు నష్టముల ననేకములు కలిగించిరి. మా నష్టములు కడు స్వల్పముగ నున్నవి.

జర్మనీ

భయంకర పదాతిదళయుద్ధములు

లండను, ఏప్రిలు 22:— జర్మను అధికార ప్రకటనము. — రుస్సెవిటు రాజకుమారి యొక్కయు, యుర్రరాజు యొక్కయు యుద్ధరంగములను పరిశీలించుచుండ భయంకర మగు పదాతిదళయుద్ధము లటస్థించెను.

జర్మను సైనికాధికారులు; నష్టములు

లండను, ఏప్రిలు 17:— ట్రెయ్యువలెక్టరు యొక్క న్యాయాధ్యక్ష విశేషి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— మాత్ర సైనికుల సంఖ్య 150 వేలగువరకును సాంఘికవాదులు రాజకీయముల కెట్టి యాటంకములను గలిగింపకుండును గాకయు సైనికాధికారులు సాంఘిక నాయకులతో అనన్యాయ వారంభమునకు పూర్వ మొదలుపెడిక జేసికొనినను సంగతి జర్మనీనుండి వాషింగ్టనునకు తెలియజెప్పెను. ఇంతటి నష్టములకు తగినభూలాభమును ధన లాభము నొందనచ్చునని వారణకొనిరి. అందుల కిప్పుడు పరి పూర్ణత్యాగ మొనరించుటకు జేయు సిద్ధము కావలెనని వారిప్పు డనుచున్నారు.

లండను, ఏప్రిలు 16:— “కోర్కెయ్య జెల్సా నేరా” పుత్రికయొక్క జ్యూరిచ్చి విశేషముడు జర్మనీనుండి ఈక్రింది యంత్రములను తెలిసికొనెను. జర్మను వైద్యములలో నిరస చిహ్నము లపరిమితముగ గానించుచున్నది. సైనికులును, కమిషనుల నొసగువరకు ఉద్యోగులును, తమ స్నేహితుల మరణముల జూచి వెఱగండి యుద్ధముచేయ నిరాకరించు చున్నారు. ఇక నెక్కుడు తుపాకు లావల్యకముగ నున్నవని అనేకమంది జర్మను విశేషులు వ్రాయుచున్నారు. ఆస్ట్రియా జర్మను ఫిరంగుల నన్నిటి కేంద్రీకరించినను వారు విత్రమం డలినాని మిఠవాలుగ నున్నారు. ఆస్ట్రియా వారికి నెక్కుడు ఫిరంగుల సంఖ్య గోచరించిరి.

క్రిమియా యందు జర్మనీయులు.

లండను, ఏప్రిలు 21:— క్రీస్తువుల ధాటికడచి క్రిమియా యుద్ధమున బహిరంగ మొనర్చికొంటిమని జర్మనీవారి నాయు వార్తయం దొకదానిలో వివరింపబడినది.

హాలండు

లండను, ఏప్రిలు 16:— దేశమునందు కలహము లధిక మగు నున్నందున ఎగుమతులను చేయువలదని హాలండు దొర తనమువా రాజ్ఞాపించిరి.

జర్మనీ - హిందూ దేశము

మార్చి 7వ తేదీనీ రోమునుండి వచ్చిన ఎక్సెంజి తంతరి వార్త యిట్లునుడుచుచున్నది:— జర్మనులును ఇతర శత్రుమండలివారును నల్లసముద్రపుమార్గమునపారకీక దేశమునుండ హిందూ మహాసముద్రమునకు తమ యుద్ధమును విజృంభింప యోచించుచున్నారని “అబ్స్యర్వేటర్ రోమిలో” పత్రిక వ్రాయుచున్నది. జర్మనులు తమ సేనలను కరభ్యంతరముగ ఒడెస్సాపురమునకు పంపుటకు రష్యా రోమేనియాలతో ఒడంబడికవలనను ఇదిగతకు రష్యనుల ప్రోద్బలముననుండిన పారశీక ఆఫ్ఘని స్థానములకు సంబంధించిన పరిస్థితులకలనను ఇట్లాహింప నవకాశము గలిగినది. సైనికాయుధుల అధికలాభములకంటె పారశీకమాగ్నిమున జర్మనులువిజృంభించుట కలన యుద్ధతంత్రముల వైసేమి, రాజకీయ వ్యవహారములనలనవైన సేమి మిత్రిమండలివారు కలచిట్కలకు బొల్చుచుదురు. (ఇండియాపత్రిక)

రష్యాపై జర్మనుల యొత్తిడి తీవ్రమగు నాడు జర్మనీ యందు జర్మను ఇండియా సంఘము అనుపేరట ఒక సంఘము జర్మను రాజధాని నగరమున స్థాపింపబడినది. నాగరికత విషయమును హిందూదేశమునకును జర్మనీకిని సంబంధము కేవలము చుటకును, ఇండియా విషయమున జర్మనుల జ్ఞానమును వృద్ధి చేయుటకును ఈ సంఘ మేగ్గురుపదవనని కలలోని గజెటు వ్రాసినది. ఈసంఘమునకు “పార్లమెంటు ఆఫ్ నరేదధ్యక్షుడు పార్లమెంటు చంపక రామకృష్ణ ఆచార్యుడు కార్యదర్శి కార్యదర్శి గాక ఈసంఘపు నిబంధనల నేర్పడుటకు రెండు ఇండియా ప్రతినిధులును, రెండు జర్మనులుగల ఉపసంఘ మొకటి ఏర్పఱుపబడినది.

చెన్నపురాంధ్రసభ.

సారంగధర నాటకము.

కడచిన యాదివారము సాయంకాలము చెన్నపురాంధ్ర సభవారు విజ్ఞోరియాపురమందొరమున ధర్మరము కృష్ణమాచార్యులవారి వివాదసారంగధరనాటకమును మానసియు లగు బయ్యార నరసింహేశ్వర శర్మగారి యాజమాన్యము క్రింద మనోహరముగా ప్రదర్శించిరి. ఇంతకు పూర్వ మింకాభవారు సారంగధరనాటకము ప్రదర్శించినపుడు చిత్రాంగివేషము ధరించిన వేంకటకృష్ణయ్య గారు ఇపుడు సారంగధర వేషమును, నాడు కమల వేషమును వేసిన రామ చంద్రయ్య గారు నేడు చిత్రాంగి వేషమును ధరించిరి. ఈమార్పు ప్రదర్శనమున కట్కువ వనోరంజకత్వమును కలిగించు నని మేము పూర్వోక్తనాటక విమర్శన సమయమందే నూచించి యున్నారము. నేటి సారంగధర వేషధారి చిరకాలముగ నాయి కావేషధారణంబున కలవడినవా డయ్యును ప్రభమప్రయత్న మందే పూర్వవాసన నేమియు చూపక సముచితరీతిని పురుష వేషమున ప్రవర్తించగలుగుట యంతయు ప్రశంసనీయును. ఈ య న త న పా త్ర ము ను ని పు ణ ము గా ప్రదర్శించె ననుట నిర్వివాదాంశము. ఇకచిత్రాంగి పాత్రమును గుఱించి యోచింతము. ఇంతకు పూర్వము కమల వేషమును ధరించి యనన్యసామాన్యప్రశంసకు పాత్రులైన రామచంద్రయ్య గారి ప్రదర్శనపై పుణ్యమును గుఱించి యంతగా వివరింపవలసిన యక్కడ లేదు. ఈయనకు అభినయకళాభిలాష యధికము. ఈయన ఈ కళయందు విశేషముగా కృషి చేయు నుద్దేశముతో తమ సినిమాప్రదర్శనములను చూచుచు అందలి విశేషములను సవిమర్శముగ గ్రహించి తాను ధరించు పాత్రల ప్రదర్శనమందు తన యనుభవజ్ఞానమును వినియోగించుచుండును. నేటి చిత్రాంగిని చూచిన వారి కీ విషయము వింత కాదు. బహు సామర్థ్యముతో సినిమాప్రదర్శన మనుకరింపబడిన దని సభ్యులు చాలమంది సంతోషించిరి. మరియొక విశేషము. చిత్రాంగిశిల్పప్రదర్శనమున కూడ ఈయన కొంత పాత్రాచిత్ర్యమును శ్రోతగా పాటించెను. కల సంతకృరాని సందికయందు తనకెక్క వీరభద్రుడు, ఎమ్. ఏ., గారు వ్రాసిన చిత్రాంగి శిల సంపాదక వ్యాసమును కూడ ఈయన హృద్యము గామించుకొని ప్రదర్శించెనా యేమియును సంకేతము వొడముచున్నది. చిత్రాంగికి శిలాభిలాష త్యలోపములు లేవు. తాను వంచి తయై తన కిష్టము లేనియు సలివాని కంటక గట్టబడి తన చెట్టపట్టునట్లు మొట్టమొదట నిర్ణయింపబడిన సారంగధరుని మోహించెనే కాని మరియెవ్వని కామించినది కాదు. కేవలము కులట యనుటకైనను అంతగా మీ కనిపింపదు. అట్టి చిత్రాంగి యంతవలకు సాధారణముగా పచ్చిబజాటి వల ప్రదర్శింపబడుచుండుట జగద్విదితము నేడు రామచంద్రయ్య గారు ఆ చిత్రాంగియేవ నయవినయానిలక్షణంబుల నాపాదించుట మిగుల శ్లాఘనీయమే యైనను, చిరానభవభిన్నమైన గుణము విజ్ఞులకు సైతము తొలుతొల్ల వివేచకముగ తోచుట వింత కాదు. ఇట్టి సందర్భములలో అతిగంభీరమైన సినిమానుందలి భావప్రకటన విధానము పచ్చిబజాటి చేష్టల కలనడి వీధిభాగవతము కిత్రె యుత్తమ మనుకొను బుద్ధిమంతుల సంతగా రంజింపజేయులేకపోవుట సహజమే. ఇట్లని, రామచంద్రయ్య గారి ప్రదర్శనము కేవలము నిర్దిష్ట మనుటకు మీరు లేదు. ఈయనకు నాటకరంగమే శ్రోత్ర. అందులో ప్రధాన పాత్రధారణమున కిదియే మొదలు. సహజముగా హెచ్చరికంతమునకుతోడు నాండియనకుజలుచుచేసి గోతు క్రమ్ముకొనెను. ఏకాగ్రణముచేతనో కమలగా వచ్చి చూపింతటి చాకచ్యమును కూడ చిత్రాంగిగావచ్చి అవశ్యమైన కొన్నిఘట్టములలో మాపలేకపోయెను. వినను, మొత్తముమీద ఈయన మిక్కిలి వనోహరముగా ప్రవర్తించెననియు ముందుముంద సమాన ప్రజ్ఞను ప్రదర్శించు లక్షణము లీయనయం నిప్పడే కనీయమయిన నుండు నిరాఘాటంబుగ “మిక్కిల కక్కాడింపవచ్చును. ఇంతకును, ఈ నాటక ప్రయోగ మింత రసవంతముగ నుండుటకు ప్రధానకారణము వేటె కలదు. అభినయకళాపై పుణ్యంబునం దాటిలేతిన టి. రాఘవాచారి, బి. ఏ. బి. . శ్రీ., గారు రాజరాజశేంద్రపాత్రమును ధరించి యామూలాగ్రము సభ్యుల నెల్ల రసార్థ మునన నోలలాడించిరి. తక్కిన ప్రదర్శకులలో న్యాయవాదులుగ వచ్చిన సి. ఎస్. శర్మ గద్దెరంగయ్యనాయుడు గార్లును ఉన్నావా

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి హైకోర్టు:— కేసరి నెలపుల యనంతరమున నుండి యు పాల్ అప్పాస్వామిగారు మూడవజడ్జి పని చేయుదురు.

శ్రీరామనవమి పండుగలు:— జలతరంగముఎన్ రమణయ్య నెట్టిగారిచే వారి భవనములో (17 తాతామల్లియపుకొ వీధి) జరుపబడుచున్న శ్రీరామనవమి పండుగుల సందర్భమున నేటిరాత్రి 9 గంటలకు మోహనభాగవత గాత్రపాట జరుగును.

చెన్నపురి బీదపాతశాలల సంఘము:— సంఘపు నాల్గవ వార్షికోత్సవము ఈ నెల 29 వ తేదీ సోమవారము సాయంకాలము 5 గంటలకు మోక్షేయహాలులో ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యగారి అగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద జరుగును. అని విసెంటుచ్చి గారు ఉపన్యసించురు.

చెన్నపురి రైతువారి భూస్వాముల సంఘము:— సంఘకార్య నిర్వాహక సంఘసభ్యుల సమావేశము ఈ నెల 26వ తేదీ శుక్రవారము సాయంకాలము 5 గంటలకు మాంటు కోర్టులో మహాజనసభామండలమున జరుగు. కార్యక్రమము అలోచింపబడును.

చెంగల్వరాయ నాయకరుగారి ధర్మ ఆయుర్యేంద్రవైద్యశాల:— ఈ సంవత్సరము గత మార్చి నెలలో 4572-గు హిందువులకును, 1734-గు క్రైస్తవులకును, 249-గురు యూరేషియనులకును, 70-మంది మహమ్మదీయులకును వైద్యవైద్యశాలలో ధర్మమునకు ఔషధములు ఇవ్వబడినవి.

దేశీయ విద్యావారము, శ్రీ శాఖ:— మిసెస్ మాసిలామణి పిళ్ళగారు తాము జరుచేసిన 170 యుల చందా వైకమును కోశాధ్యక్షునికి పంపిరి. దేశీయ బహువకామె 250 యుల విలువగల సామానులను పంపిరి. ఇటులనే చాలమంది శ్రీలు దేశీయవిద్యకు సహాయ మొనర్చుచున్నట్లు లగుదునని తెలపబడుచున్నది.

ఆత్మీయక సభ:— శ్రీలో జరుగవోవు యుద్ధసభకు గాకలసినదని విసెంటుచ్చిగారికి రాజప్రతినిధిగాన ఆహ్వాన పత్రిక సంపండుటగూర్చి తిరుకళికేణిలో పార్థసాధి ఆలయమునకు సమీపముగొచ్చు గౌతమ విలాస మందిరములో ఈ నెల 26 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రీలంకయు సమావేశమై యాత్మీయచేయుదురు.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— ఈ నెల 28 వ తేదీ యాదివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు గోపాలనాయకరుగారి వద్ద యసంఘ పాతశాల (మైలాపూరు) భవనములో సభవారి యాజమాన్యము క్రింద కంఠకోణము వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ టి. ఎస్. పంచాపకేశ కాశ్రీగారు కాసల్యారాన సంపాదము హరికథాకాలక్షేపము జరిగించురు.

చెన్నపురి దొరతనమువారి నపుకరుల సంఘము:— సంఘసభ్యుల సమావేశము తిరునళికేణిలో సభాభవనమున ఈ నెల 27వ తేదీ శనివారమునాడు జరుగును. సభాసంబంధములో కొన్నికొన్ని మార్పులగుర్చియు సంకల్పిర రిపోర్టునుగుర్చియు అలోచించుట మున్నగు కార్యక్రమము జరుగును. న్యాయమూర్తి సదాశివయ్యగారి అగ్రాసనాధిపత్యము నహించురు.

కళలో నుబుద్ధిగా వచ్చిన సత్యనారాయణ గారును ప్రత్యేక ప్రశంసాపాత్రులు. క్రిందటి పర్యాయము చిత్రాంగిగా ప్రవర్తించి మెప్పుగాంచినపుడు రావు సామెలు కలుకల కణ్ణుల శ్రేష్ఠి గారు వేంకటకృష్ణయ్యగారి కొసంగెడ మన్న బంగారు పతకమును నేడు వారి పక్షమున మా. శర్మగారు సారంగధర పాత్రధారణను ప్రశంసాపూర్వకముగ నొసంగి యాంధ్రనాటకరంగమును ప్రకృతినాటకమును స్ఫూర్తి కొంతవలకు ప్రసంగించిరి. కథకులు పుష్పమాలాంకుతు లగుటతోను కృతజ్ఞతాభినాదములతోను ప్రదర్శనము సమాప్త మయ్యెను.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు

(౧) ప్రశ్నోత్తరములు

బుధవారము, 20 ఫిబ్రవరి, 1918

ప్రశ్నార్థకము:— హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వమున నొకటిగా ఏర్పడిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునకు ఏమిటి అయిదు రూపాయల నోట్లను ఇండియా ప్రభుత్వమునకు అందజేసి? ఇందులకు బదులు ఏమిటి రూపాయలను, యెంత బంగారమును నిలువయుంచి?

పార్లమెంటు సభ్యుడు:— 15-వ తేదీకి చలామణి ఆగుచున్న నిలువ నిట బాంధుపరుపబడినది. 10,391 లక్షల రూపాయల నోట్లు చలామణి అగుచున్నవి; 1,845 లక్షల రూపాయల వెలగల వెండి నాణెములు, వెండి కణికలును గలవు; 2,898 లక్షలు వెలగల బంగారు నాణెములు కనికలు గలవు; 6,148 లక్షలు వెలగల కెహ్లాబీలు. ఆ తేదీకి చలామణి అగుచున్న నోట్ల మొత్తమునకు సుమారు నూటికి 5 వంతున 5 రూపాయల నోట్లు ఒకంగబడినవి.

ప్రశ్నార్థకము:— 1899 వత్సరమునండి టంక కాల మూనిసిపాలిటీ నప్పటినుండియు గత కేంద్రాధికారము వరకు, 1900 వత్సరము జనవరి 1 తేదీ మొదలు 1914 ఆగష్టు 4 తేదీ వరకును, సంగ్రామ ప్రారంభము నుండి 1917 డిసెంబరు, 31 తేదీ వరకును ఎంత వెలగల బంగారు నాణెములును కనికలును హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వమున దిగుచుతి చేయబడినవి? 1917 సంవత్సరము, డిసెంబరు 31వ తేదీ వరకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారి స్వాధీనమున నెంత బంగారమున్నది?

సభ్యుడు:— (1) 1899 సంవత్సరము, జూన్ 26 తేదీన టంక కాలము మూనిసిపాలిటీన పిచ్చుట, 1900 సంవత్సరము డిసెంబరు, 31 తేదీ వరకు హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వమున దిగుచుతి చేయబడిన బంగారు నాణెములు, కనికలు, వెల సుమారు 15,840,900 పానులు.

(2) 1900 జనవరి 1 తేదీనుండి 1914 ఆగష్టు 4 తేదీ వరకు దిగుచుతి చేయబడిన బంగారము వెల సుమారు 187,922,600 పానులు.

(3) 1914 ఆగష్టు 4 తేదీనుండి, 1917 డిసెంబరు 30 తేదీ వరకు హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వమున దిగుచుతి చేయబడిన బంగారు వెల సుమారు 19,749,000 పానులు.

ఆటవికముల తక్కులు వెలియవు.

(4) 1917 సంవత్సరము డిసెంబరు, 31 తేదీకి ఇండియా ప్రభుత్వమునకు అందజేయబడిన హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వమున పానుల బంగారము గలదు.

మంజుల వారము 26 ఫిబ్రవరి, 1918.

ప్రభువుల సభలో

సిద్ధియైన ప్రభువుగారు:— 1916 సంవత్సరములో హిందూ జాతీయ వత్తికము చేయరాదని నిశ్చయించిన ఎట్టి జరూ అందు కంపెనీ వారు హిందూ జాతీయ కిరంసులగనిని, ఇంగ్లాండునకు దక్క యూరపు భంధమున కంపెనీను నప్పయి చేయటకు వెలుతున్నాము మొదలగు కంపెనీ వారిద్వారా సర్వస్వాధికారము మొదలగు కంపెనీ వారిద్వారా కంపెనీవారు కలకత్తావద్ద గొప్పకంసులగనిని అధీకారమున నుంచు కొనుటకు అనుమతియిచ్చి బడిరా! గత ఆక్టోబరు నెలలో ఘాతుకములలోని వీరు, సాంకేతికము కంపెనీవారిలో సంబంధము వదులుకొనుట కాజ్ఞాపించబడిన యీ జర్మను కంపెనీ వారిపైను నిజిషా కంపెనీవారి వత్తికము సాగించుట కవజ్ఞ యొసంగబడి ఈ సంగ్రామమునకు బూర్వము జర్మను కంపెనీలు లోహములను స్వాధీనము నాచియ్యుకొనుచున్నందున నేడువును, ఎట్టిజరు కంపెనీ బ్రిటిషు కంపెనీ అనునా అనియు; ఈవిధముగ యుద్ధానంతరమున వర్తింనునా అనియు వీరు ప్రశ్నించిరి. హాజరు ప్రభువుగారు నెచ్చుగ నిట్లు కృపింతువులు మానవత్వమున మర నడిచి యున్నారు. ఈ కంపెనీవారు బ్రిటిషు సరకులను జర్మను లాభమునకు వినియోగించుచుండుటకు నిట్టికృపి నిశ్చయించబడునా అని సిద్ధియైన గారు ప్రశ్నించుచున్నరు. ఈవిధముగ నీకంపెనీ వారి 20 శాతములు కృపి నిశ్చయించుకల, మన వారికామికోద్యమములలో సహాయము జర్మనువారి వశముగట దివ్యము.

సిద్ధియైన ప్రభువుగారు:— ఈకంపెనీ యిరువురు జర్మనుల యామోక్షముక్రింద నున్నదనియు, అంతొకరు డిసెంబరు 1898 న. తర్వాతమును, ఇ. నో. బి. జులై, 1901 వత్సరము ను బ్రిటిషు వారు వారినియ హిట్లనుగారు ను. 8. 5.

కొన్ని వత్సరములు అందను నగరమున ఫిన్సుబరీకోర్టులో వత్తికముచేసి, హిందూ జాతీయ వాంఛాయ మున్నగుసలములనుండు యేజిస్ట్రీలను గలిగియుండిరి. తక్కు వత్తికాసనము నిర్మితమైనవీట్లు వీరు పరిశీలించబడిరి. కాని, తక్కువులు లాభకరముగ వత్తికమును జరుపుచున్నట్లు వీరివద్ద నెట్టి ఆధారములును వత్తిక సంఘమువారికి లభింపలేదు. సంగ్రామమునకు బూర్వ మాకంపెనీవారికిని, వీరు సాంక్తికము కంపెనీ వారికిని గవలవిషయముగ కొంతసంబంధముండెను. కాని యుద్ధప్రారంభముగ నీసంబంధము విడిపోయెను. సిద్ధియైన ప్రభువుగారి మొదటిరెండు ప్రశ్నలకును వ్యతిరేకముగ ప్రత్యుత్తర మొసంగవలసి యున్నది. మూడవ ప్రశ్నకు, యుద్ధము ప్రారంభ మైనతోడనే యీరెండు కంపెనీలకును సంబంధము విడిపోయినదనియు యీ విషయమును హైకోర్టువారి రంగీకరించి రనియు హిట్లను ప్రభువుగారు వెలిపిరి.

ప్రస్తుతము మాత్రమేగాక, భావికాలమున గూడ రంగులగుల సప్లయిని గూర్చి హిందూ జాతీయ వత్తికతో పరిశీలించు చుండవలెననియు, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నిట్టి గనుల శేకములు గలవనియు, అవి మనస్వాధీనమున నుంచుకొనుటవలెననియు త్రూ ప్రభువుగారు నడిపిరి.

బుధవారము, 20, ఫిబ్రవరి, 18

కామన్ను సభలో.

కింగుగారు:— అజపతి రాయ గారు జర్మనుల లంచమును దినుచున్నాడని కామన్ను సభలో 1917, డిసెంబరు 23 తేదీన నడువబడిన వాక్యము సత్య మని యొక తంలివార్త నంపెనా? అదినమున నొక లండను వార్తాపత్రిక కొక తంలివార్త అంపబడినదియు, అది పత్రిక కందకేయబడ లేదనియు మాకు వెలియునా? దాని నందజేయరాదని మీరు అజ్ఞ నొసంగితిరా? అజపతిరాయ గార్లెప్పుడు జర్మను ఉద్యమమునకు ప్రతికూలముగ నుండెనని మీరు చెప్పగలరా? అని కింగుగారు హామీకొనిన ప్రశ్నించెను.

ప్రేమగారు:— మానసిక సభ్యుడు నడిచిన తంలివార్త డిసెంబరు, 25 తేదీన వేరినది. రెండవ తంలివార్త మాత్రము వార్తాసంఘమువారి వలన గాని, కేబిలు ద్వారాగాని, పరిశీలకు మూలమునగాని చేరలేదు. అది హామీ కేకటగిరి ఆపజ్ఞవలన నాపివేయబడలేదు. కడపటి ప్రశ్నకు “తేదీ” యే జవాబు.

మేజరు డేవిసుగారు:— గత ఆక్టోబరు, నవంబరు నెలలలో బొంబాయి మాగ్డను నైట్లల బంపు విషయము గూర్చి చేయుచున్న యోచనల స్వభావమెట్టిది? ఈవిషయమై కమిషను లేని యువోగిల వద్ద నుండియు, యీ దానిని గొనిపోవకు నైట్లలవద్ద నుండియు వామ్యాలమును వైకొనుట కేర్పాట్లు చేయబడినవా? అని సంగ్రామసహాయ ములైన ప్రశ్నించిరి.

మేజరు గారు:— ఆ నైట్లకాధికారి వద్దనుండియు వైకొవోగిల వద్ద నుండియు, ఇక నిరువురు వైకొవోగిలల వద్ద నుండియు, నొకయం దున్న వారలనుండియు ప్రత్యేక నివేదికములను కోరియుంటిని. ఒడయందున్న నైట్లలను, నైట్ల కోవోగిలలను గూడ ఈ విషయమై పరిశీలించుదురు. వీరి కంతకును కొంత కాలము పట్టును.

గౌ. ఆర్. డి. డెవెన్సుగారు:— కాసనసభలలోని యెన్నికసభ్యులు సంగ్రామమున ప్రవర్తనమున కొక భారతీయ ప్రతినిధి నెచ్చుకొన నధికారమిచ్చిన బాగుండున నియు, అందు మూలమున గత వత్సరమున భారతీయదాధిభూత ముపిన ఆసంశ్చిత్తి తర్జుననియు ప్రధానమంత్రిగారిని ప్రశ్నించిరి.

గౌ. బోస్గాగారు:— సామ్రాజ్యములోని ముఖ్యభాగములనుండి ఆయా ప్రభుత్వముల ప్రతినిధులే సామ్రాజ్య సంగ్రామ మంత్రివర్గమున నుండురు. కావున గౌరవనీయసభ్యుని సలహా అంగీకరింపబడదు.

మార్చి 11, 1918.

నైట్లీయాయందు జపానీయుల జోక్యము.

సర్ బాన్ బోర్డన్:— జపాను సేలేమైన నైట్లీయాయుకు వచ్చినా?

బాల్ఫూరుగారు (విజ్ఞానగమంత్రి):— జపాను సేలేమైన నైట్లీయాయుకు వచ్చినట్లు తెలియలేదు.

సర్ హెన్రీ డెల్ జయర్:— జపానువారు నైట్లీయాయుకు విశేషముగ పరిశీలనలని యొందునని మనము గోరుచున్నాము. వాస్తవమేకదా?

బాల్ఫూరుగారు:— ఈవిషయమున గూర్చియే నాకేమియు తెలియదు.

హాగ్ గారు:— అచ్చటికిట్లు ప్రాముఖ్యమును చూచి యైన, జపానువారు నైట్లీయాయందు జోక్యము తీసికొనుటను గూర్చి ఎప్పుడు చెప్పగలరు?

బాల్ఫూరుగారు:— ఫలాని తేదీన జెప్పగల నని యనకలను.

ప్రింగులుగారు:— బాల్ఫూరుగారు ఈ విషయమున గూర్చి ప్రభుత్వము వారిచర్చను సభలో ప్రకటించి, సహాయకార్య దర్శి చే ఈవిషయములను ప్రకటించుకుండునట్లు చేయజాలరా!

హాగ్ గారు:— నేటియుదయపు “టైముస్” పత్రికను చూచితిరా?

బెడ్ వెయిటుగారు:— అంగ్ల జాతీయ జపానువారి సహాయమునండి విశ్వాసముంచుచున్నదని యుద్ధవిషయ సహాయకార్యదర్శి చేసిన ప్రకటనము యుద్ధమంత్రివర్గమువారి యనుమతితోనే చేయబడినది.

విల్లింగుగారు:— ఈసందర్భమున జపాను సేలేమైన ఇంకను నైట్లీయాయుకు లేదు. గనుక ఇంకను వచ్చుచున్నదని అర్థము చేసికొనవలెనా?

బాల్ఫూరుగారు:— ఆవిషయమును నన్నె వ్యవసథాగ లేదు.

మార్చి 13, 1918.

ప్రభువుల సభ.

తెవింగ్సు ప్రభువు:— కాంబేయ్యుద్ధమునందు పోలిన భారతీయాశ్వికదళము శార్యముతో బోరకుండుటయు, బాగుగా పనిచేయకుండుటయు వాస్తవమా? ఈ విషయమున ఇది వరకు ప్రకటించిన వివరములు గాక యింకేమైన చెప్పగలరా? భారతీయాశ్విక సేనను గూర్చి పలువిధములగు రిపోర్టులు గలవు. కాని యింతవరకు నేమియు ప్రకటించలేదు. డెర్బీ ప్రభువుగారు ఈ విషయమును గూర్చి ప్రశ్నించినందులకు కృతజ్ఞత చెప్పుచున్నాను. యుద్ధారంభము నుండి సామ్రాట్టునకును జేతమునకును జేసిన సేనను చేయుచున్న సేనను గూర్చి బహిరంగముగ ప్రకటించగలగుట కిందు మూలముగ అవకాశము గలిగినది. కాంబే యుద్ధమునందు వారు అతి శార్యముతో యుద్ధము సల్పినను మాట వాస్తవము. కాంబే యుద్ధమున ఒక్క విషయమును గూర్చి చెప్పరలెను. కాంబే యుద్ధమున నొకప్పుడు భారతీయాశ్వికదళము అతి శార్యముతో ప్రవర్తించెను. ఈ మహాసేనకు గాడ్సన్ డివిజనువారు ప్రశంసాపాత్రముగా పనిచేసిన భారతీయాశ్విక దళమునందలి పటాలమునకు ఒక గౌరవ కవచము నొసగిరి. ఇతరనైట్ల సోదరులలో భారతీయాశ్విక దళ మెంతగ గౌరవింపబడెనో యిది తెల్పును. ఇట్టి మహాయుద్ధములందు సేనాధిపతి అన్ని పటాలముల శార్యప్రదర్శనములను జేర్చెట్లు చెప్పటకష్టము. కాని బ్రిటిషు సేనలు, ఇతరజాతీయ సేనలును, భారతీయ సేనలకు విశేష సాహసశార్యముల బ్రకటించిరినీ సేనాని తెల్పును. ఈవిషయమున నేను కాంబేయ్యుద్ధమునందు భారతీయాశ్వికదళపు ప్రభావమునుగూర్చి తెలుపవలెనని సర్ డెగ్లన్ హేగు గారికి వ్రాసితిని. మొదట నేనాని ప్రకటనమున జెప్పబడిన విధమున సర్ డెగ్లన్ హేగుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. వారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము చాల పొడవుగ నున్నది గనుక దానినిప్పుడు చదువజాలము. కాని దానిని ప్రకటించి పత్రికలకును ప్రముఖులకును బంపెదము. భారతీయాశ్వికదళము పొగడ్డుకు దగిగి. భారతీయులు ప్రాచీననైట్లక ప్రాశస్త్యమును ముఖల సంపాదించగలిగిరి. (ఇండియాపత్రిక)

(౧)

జర్మని-హాలెండు రాష్ట్రములు.

లండను, ఏప్రిలు 22:— జర్మనివారు హాలెండు వారికి కొన్ని సూచనముల నొనర్చియున్నారు. ఇదివరలో సూచనము లొసర్పబడక యుండినవో, అదిరకాలముననే జర్మనీయులు తమకోర్కెలను హాలెండువారికి తెలియజేయుదురు. తమకోర్కెలను నెరవేర్చు వలసినదని జర్మనీయులు బలవంతపెట్టినవో, హాలెండువా లేవకము నవలంబించువదియు తెలుపవలెననియును రాటరుదామునుండి డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ నకు తెలియవచ్చెను.

పాదుషా పరాభము

దేశాధిమాన భరితమైన నూతననాటకము.

గంధకర్త: గంపలగూడెను కు మార రా జా కో. వేంకటకృష్ణాపుగారు. 4 రీతులు. 0.10.0. పుత్తకంలు గలయునారు, కృష్ణాజిల్లా, గంపలగూడెము లోని గంధకర్తకు వ్రాసికొనుటయును.

రాసంక్షిప్తము.

ఇటీవలి వృత్తాంతము.

నాడియాడ్, ఏప్రిల్ 18:—సత్యాగ్రహ ప్రకటనకు గూర్చి భోగకుల నేతలు తీవ్రమైన వ్యతిరేకతను వ్యక్తం చేసి యూరూపియన్లకు మిశ్రభోగ గావించుచుండే శ్రేయోదాయము నంతటను సత్యాగ్రహవాతావరణము వ్యాపించినది. వీరు భోగి గ్రామములకు వెళ్ళియున్నారని తెలుసు. ఈ మహాసంక్షిప్తము నణచి చేయవలయునని ప్రాబ్ గారు సలహానున్న ప్రభుత్వములన్నియు సత్యాగ్రహప్రకటనను మతంత బలపరచుచున్నవి. ప్రతి షోడును నూతనోద్వృద్ధిని, నూతనజీవకళ వ్యాపించినది. ప్రతి జీవజుడును ఆత్మీయతను సత్యాగ్రహదీక్షను స్వీకరించుచున్నాడు. సత్యాగ్రహమున గూర్చి యుపదేశించుటకు తమ గ్రామములకు రావలెనని ప్రజలనుండి ప్రతిధ్వని గాంధీగారి కాహ్వానములు వచ్చుచున్నవి. ఈ యాహ్వానముల ననుసరించి గాంధీగారు 10 వ తేదీన దాంతేలి, చికోడ్ర, అను గ్రామములను 17 వ తేదీన అడ్డ అనగ్రామమును దర్శించిరి. దాంతేలియందు గాంధీగారు తామిటీవల బొంబాయికి బోవుటకు గూర్చియు, కార్మికిలు, సర్వేముఖాబోలీ గార్లతో ప్రసంగించుటకు గూర్చియు చెప్పి ఈ పోరుములమున ప్రజలు వైతికముగను ఆధ్యాత్మికముగను బాగుపడుదురని ఆహవానములకు విన్నవించితి నని పలికిరి. సత్యాగ్రహప్రకటన మనుజునిధీయందుగను, పని త్రునిగను ఉత్తమునిగను జేయును. ఈపోరులందు రైతులేమైన వివేకులై ద్రోహులై నవో అది సత్యాగ్రహము కాజాలదు. అది దురాగ్రహముగను. సత్యాగ్రహమున ముఖ్యమూత్రములు ప్రేమ, సత్యము, వ్యాయము, నిష్కలక్ష్యములు. ఈముఖ్యమూత్రములను కట్టకడపటికర కనష్టించినవో విజయము నిశ్చయము.

ఈవిషయములనే గాంధీగారు చికోడ్రగ్రామమునందు ను విపులముగ చెప్పిరి... ఈగ్రామమునందు ఆర్యసమాజ మత ప్రముఖు లధికముగలరు. దయానందస్వామి ధర్మములం నిలచి యున్న ఈగ్రామమునతాము ప్రజలకు ప్రోత్సాహపలుపుచున్నట్లెదరియు ప్రజలచే ప్రోత్సాహమును బడయుటకేవల్యుం టిననియు తాముత్సాహమును బడయుటకేకాని ప్రజలనుత్సాహ పూర్తులను జేయుటకుకాదని గాంధీగారనిరి. కైరాతల్వలకు ప్రియుడగు మోటిభాయి ఉత్తంభాయి యను సత్యుత్తమ ఇంకెవ్వరును ఈగ్రామమున చెందవలెననియు చెల్లించలేదు.

ఒకసారి గాంధీగారు ఇటీవల నాడియాడ్లో కమిషనరుగారిని యుపన్యాసమునగూర్చి చెప్పి, వెల్లిండ్లను ప్రభువు గారి యొద్దనుండి తమకు తైత్రేయ వచ్చెననియు, గాంధీయే ప్రతిఅడుగునను నిలిపి వేయదమని ఖండితముగా వారు వ్రాసినయు చెప్పిరి. ఈవెదరింపు దురుహ్యునగు నిరంకుశత్వము. రైతుల భూములను జప్తు చేయుట నిజముగా క్రాంత్యమే! దౌర్జన్య దేశకాలవాలయగు రాజ్యములందే ప్రజాభిప్రాయములకు ప్రాబల్యముండగా ధర్మకర్మమునకు ప్రజాభావలము సుస్థిరపాపిత్వమై విజయ వంతకుగుటకు సందేహములేదని గాంధీగారనిరి. పృథుత్వమువారియందుగల వ్యాయబుద్ధియేదీనికి కారణము. సత్యాగ్రహ విధానము ప్రపంచ ప్రారంభమునండి అనుసరింపబడుచున్నది. అన్ని దౌర్జన్యములకును, మహాకష్టములకు నిదియే పరమావధి. ఈమహాక్రియలననే ప్రజాభిప్రాయమునకు తగినంత గౌరవమును, ప్రాధాన్యము నియతలెనని ప్రభుత్వమువారికి బోధింపవలయు. అడ్డ అను గ్రామమునందు 3 కక్షలుగల పాటిదారులు గలరు. ఈగ్రామమున గాంధీమహాత్ముడు అన్ని కక్షలవారి నేకముగాగూర్చి అందరికిని సంబంధించిన ఈవిషయమున వికసిత్యమున బనిచేయవలెననియు, భేదాభిప్రాయములను మటువలయుననియు హితబోధ జేసిరి. పట్టుదలను మనోనిశ్చయమును నిర్భయత్వమును ప్రదర్శించుట కిది సమయముగాని భేదాభిప్రాయములతో తగవులాడుకొనుటకు కాదు. ... సర్కారువారికి భయపడుట యనుగుణమే మన దారిద్ర్యమునకును కష్టములకును కారణము. దానిని వదలి వేసిననేగాని మనకు మోక్షముకలుగదు. నైకా అను గ్రామమునందు 25గురు రైతుల భూములను ప్రభుత్వమువారు జప్తు చేసినదిచెప్పి వారిననువర్తింపవలెనని గాంధీగారు బోధించిరి. ప్రభుత్వమువారి రికార్డులందే ఆజప్తులు పడియుండుననియు ఇతర విధముల జప్తులన మనకేమియు నష్టములేదనియు ఇంకెంతో ఈ జప్తులకు బ్రతిఘటించుట ఇతరార్థము నన్వయించ జేయవలెననియు, ఇతరార్థమునే అన్వయించజేసినవో బ్రతిఘటించుటకును మోక్షముగానిని నిరసించుటకును ప్రోత్సాహమును తెలుపుటకును గాంధీగారనిరి.

నాడియాడ్ గ్రామపంచాయతీ గాంధీగారి క్రింది శిఖనబంధి:—మీలో 25 గురు భూములు జప్తు చేయబడెననియు పృథుత్వము వేచిందిని. ఇదియే నిజమైనవో ఈ పోరులో మీరే ప్రభువు మోక్షులై నందులకు విముక్తుల నభినందించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారి రికార్డులకు బయట ఆజప్తుల కేమియు అధ్యమలేదని నానమ్మకము. అన్యముగ ఏమైన నగ్ధమునను, ఈభాధలన్నిటి ననుభవించుమీరు ప్రతిజ్ఞ చేసితిరి గాన నేను మీకొక కేమియు విచారింపను. విముక్తుల ననేకపర్యాయము లభినందించెదను—ఎం.కె.గాంధీ. సత్యాగ్రహధర్మములు నాడియాడ్ గ్రామము వలకును వ్యాపించెను. ఆగ్రామమున నామక ముక్తంగారు 18-వ తేదీన సత్యాగ్రహులకు దీప్తోపన్యాసము నొసంగిరి. ఒక కరణము సభయందు ముందుకువచ్చి ఈయంద్యమమున తనకు సంపూర్ణ సానుభూతికలదనియు, కాని పట్టుకూటి కితరమార్గము లేమిచే ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువులను జరుపుట తప్పదయ్యెనని చింతించుచున్నాననియు వాస్తవవిషయమును నొప్పుకొనెను.

గాంధీగారియుపన్యాసము

నాడియాడ్, ఏప్రిల్ 19:—18వ తేదీన మహాత్మాగాంధీగారును సహాయకమును బోర్నాను తాలూకాలోని రాస్ అను గ్రామమునకు బోయిరి. అచ్చట 2500మంది రైతులు గమనకేమై మహాసభ జరిపిరి. ఈసభకు చుట్టుప్రక్కల గ్రామములనుండి యారైతు లనేకులు వచ్చిరి. మహాత్మాగాంధీగారు సభకువచ్చుచు తాము రైతుల కొసంగి సలహాలన తమవైపున బాధ్యత పెరుగుచుననియు, ఆబాధ్యత పోలిదినమును అతిశయించుచున్నదనియు ఇట్టికే యిందుచున్నను తమసలహానుసంహరించుకొనటకు కలనై న నూహించినదియు పెద్దవాడగుచుండగా ఇట్టి సలహాలను రైతుల కొసగకుండునవో గుజరాతు దేశమునకు ద్రోహియగుదు ననియు, మొదటినుండియు తామెప్పుచుండిన దేశనేవకు భంగము గలుగుననియు చెప్పిరి.

అనంతరము వారు తామిచ్చినసలహాలకు కారణములను జెప్పియు ఇట్టి సలహాలలనను పురుషులును, స్త్రీలును, ధీరులును గద్దెలపుంజములు నగుదురనియు, ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును భావభేదములు గలిగినప్పుడు ప్రజలహక్కులను ప్రభుత్వమువారు చెలుగునట్లు చేయగలరనియు చెప్పిరి. “ప్రజాభిప్రాయము నేమాత్రము లక్ష్యముచేయకుండునట్లు ప్రభుత్వమువారు కన్పించుచున్నారు. ఇది పురపాలక సంఘసభ్యుల యొక్కయు కాసన సభ్యుల యొక్కయు అనుభవము. మన అభిప్రాయములను స్థిరపరచుటకు అవకాశములేవు” అనంతరము ప్రజలెల్ల సర్కారువారిని చూచిన భయపడుచు ప్రవర్తించుచుండుచో చెప్పి ఇట్టి మహాభయము పశువులకుండును మీనమైనదనిచెప్పి ఆభయమును పారద్రోలి మనుష్యులవలె ప్రవర్తించవలెనని చెప్పిరి. మనపోరు ద్వివిధము. మొదటి విధము వలన మనము నిష్కలక్ష్యము నలవలచుకొందుము. మనపోరునం దెన్నటికిని క్రొత్తము నుపయోగింపదగదు.

ఆత్మకేమిములముననే మనపోరుకు సలుపవలయును. ఇతరులను నొప్పించి మనము మనయాశయముల ఫలింపజేసికొనదగదు. ఇతరులనల గలుగు కష్టములను సహించి సద్బలావాప్తి నొందవలయును. కష్టములను సహించినగాని సుఖముగలుగదని మనశాస్త్రములందు జెప్పబడియున్నది. రామ, లక్ష్మణ, ధర్మ, శత్రుఘ్నులను సుతులను బడయుటకు దశరథుడేమి చేసెను? పుత్రకామేష్ట్యులను సలిపెనుగా! బంధుమిత్రులను? సర్వాంగములను పరిత్యజించి తిరిగెను. స్వగౌరవముకొలుపును సత్య మనస్థిండుటకును ఆతడు పలుకష్టముల ననుభవించెను. అందుకొకే దమయంతియు అనేక కష్టముల బొందెను. అందుకొకే మనము ప్రాణస్మరణములందు వారి పనితీరును ములను సంస్మరించు చుండుము. వ్యాయమునకు ధర్మమునకు విశ్వాసము నుండుట మనకు చిరకాలమునుండి వచ్చినది. వానికొకట మనమును కష్టించి మన యనభిక్షములను వానికి చేర్చవలెను. కష్టములను సహించుటవలననే యిది సాధ్యమగును.

అనంతరము వారు ఈ పోరులన గలుగు చెండు లాభములను విశదీకరించి మొదటివి నిశ్చలము విపరీత నిశ్చలమొంద నిలిపియుంచుటయనియు, పరజాభిప్రాయబలమునందు విశ్వాసము నుండుటకు బోధించుట చెందదని యనియు చెప్పి అన్ని హోత్తి మెట్లు స్పష్టలన కష్టములను దిశుభావమునో అట్లే సత్యాగ్రహవృత్తియు మనుష్యులనుండి కష్టములను దుఃఖకారణములను తొలగించుననియు చెప్పి సత్యాగ్రహవృత్తి మే అన్ని కష్టములకును పరమావధి మని నడిపిరి. వల్లభభాయి డి. పటేలు డి.ఎం మెహతాగార్లు సభలో నుపన్యసించి రైతులు తమ ప్రతిజ్ఞలను నడచునాడదని హితబోధ జరిపిరి. మే 100మంది రైతులు సత్యాగ్రహదీక్షగొనిరి (బోధితములైనవారిలో)

ఆంధ్రవిద్యానిధి

శ్రీకాళయక్తి సంవత్సరము

1918-19 సం॥ వసూళ్లు

ఇదివరలో ప్రకటితమైన చందా సొమ్ము	రూ. 822-1-10
టి. ఎమ్. వి. ఎ. సంఘము	బాపట్ల. 11-11-0
శ్రీమానుమద్వైదికాలయము సుగుణగ్రంథాలయము	పెనవందిపాడు 12-0-0
ఎస్. ఎమ్. గ్రంథాలయము	తిమ్మసముద్రము 1-0-0
నాగలింగం రాఘవశర్మగారు	చెన్నపురి 1-0-0
మొత్తము రూ. 847-12-10	

వస్తువవిషయనిధి.

హిందూదేశము - యుద్ధకార్యము.

రాజప్రతినిధిగారి యాహ్వానము లన్నిటికిని ప్రత్యుత్తరము లింకను రాకున్నను 27 వ తేదీ నాటి ఢిల్లీ సభకు ముఖ్యులగు సంస్థానాధిపతులు, ఒకరిద్దరు సామాజిక జ్యోతిషులు, అసభికార సభ్యులందఱును, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వ నియమిత ప్రతినిధులును విశేషముగ సభకు రాగలరు. శనివారము ఉదయము 10-30 గంటలకు కార్యక్రమ మారంభింపబడును. ప్రతినిధులకు తగిన వసతుల నొనగూర్చుటకు ఢిల్లీ కమిషనరు గారి రిపబ్లికన్ నోసరించుచున్నాడు. కర్ణాటక గృహమును, అట్యూరు గృహమును, మెట్రాపు గృహమును మరకొన్ని బంగారాజును విడుదుల తుపయోగింపబడును.

ఢిల్లీతీర్థావముల ననుసరించి తగిన యేర్పాటుల జేయు నిమిత్తము మే 4 వ తేదీన లక్ష్మణపురియందు దొంతనపుగృహమున నొక బహిరంగసభ జరుపబడును. సర్వహోద్యోగ బట్టగు గారు సభాధిపత్యమును వహింతురు.

నాగపూరుపురము నందు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీ, రాష్ట్రీయ సంఘము, హామీయాలిరు, ముస్లిములీరులవారి యాజమాన్యమున నిన్న సాయంత్రముకల మొదటిసభ జరుపబడెను. డాక్టరు బి. ఎన్. మూంజిగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. దేశమునందలి మూలవస్తుసంపద మొదలగువానిన్నిటిని యుద్ధవిజయార్థ మర్పింప ప్రయత్నించుటలో రాజప్రతినిధిగారికి సంపూర్ణ పూర్వకముగ సహాయమునొందుటకును, ఈ మహాద్దేశమును సులభతరము చేయుటకు, హిందూదేశమును సామ్రాజ్యమునందలి ఇతర స్వపరిపాలక దేశములతో సమానమగు స్థితికి తీసికొనివచ్చిననే ప్రజలలో నెత్తుకుండుత్సాహమును స్పష్ట నిర్వహణోద్దేశమును జనించు నను సంకల్పిని రాజప్రతినిధిగారికి తెలుపుట తమ విధ్యుక్తధర్మ మనియు సభవారు తీర్మానించిరి. డాక్టరు మూంజిగారు నేడే ఢిల్లీకి పయన మయ్యెదరు.

సింహళమునందలి యూరోపియను సంఘము వారు ప్రధానమంత్రిగారి విజృంభి ననుసరించి వ్యవసాయముకల ప్రకటనము సంపగా 20 వ తేదీన 800 పురుషులు రైత్యమున జేరెన మనిరి.

యుద్ధమహాసభ:—ఢిల్లీ నగరమున జరుగబోవు యుద్ధ మహాసభకు తాను ప్రతినిధిగ బోలననదని బర్మానైన్యాలు కమిషనరు హెచ్. థామసు సి. ఎన్. వి. ఎస్. ఎస్. గారి కుత్తవయ్యెను. ఆప్రకార మాత డిండియాదేశమునకు బోయ రంగునునకు వచ్చుచుండ, తన ప్రయాణ ముపివేయ బడెనని మార్గమున తెలియజెప్పెను.

చెన్నపురి యుద్ధోగముల తరపున గిల్లెనుగారున్ను. డి. బి. రాజగోపాలాచారియారు గారున్ను ప్రతినిధులుగ ఢిల్లీ భగ విచ్చేయురు. చెన్నపురియందు గూడ ప్రత్యేకముగ సభ జరుగును.

చెన్నపురి ప్రతినిధులు:—చెన్నపురి గవర్నరు గారి సిఫార్సు మీద ఈ క్రింది వారికి ఢిల్లీలో జరుగు యుద్ధ సభకు రావలసినదని ఆహ్వానపత్రములు పంపబడినవి. గౌ. గిల్ మన్ గారు; గౌ. డి.ఎన్. బహదూర్ పి. రాజగోపాలాచారి యరుగారు; ఆర్కాటు యువరాజుగారు; సర్. పి. ఎన్. శివస్వామి అయ్యరు; బొబ్బిలి రాజాగారు; డాక్టరు నాయుడు గారు; డి.బి. బహదూర్ పి. రాజగోపాలాచారి, డి. డి. రామస్వామి అయ్యరుగారు; ఢిల్లీ కమిషనరుగారు.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

అ మృత వ స్తి.
మనోరంజక మైన నవల.
విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమండలియందు బంగారు
పతకములను బొందిన కంచనపల్లి కనకమ్మ
విరచితము.
గ్రంథకైలి మనోహరము.
కథ రసవంతము
భావములు గంభీరములు.
చవిదియానందించుటకు తగినది.
చిరునామము: అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
కీ, తులసిపట్టిబీడ్, చిట్టి, నల్లరాణి.

The Great War.

(o)
(Reuter's Agency)

Great Britain

INDIA'S WORK IN WAR.
Ex-Lieut.-Governor's Statement.
India's Loyalty and Help Undoubted.

LONDON, April 23.

Sir James Meston, interviewed by Reuter's representative, speaking of India's work in the war with special reference to the recent exchange of telegrams between Mr. Lloyd George and the Viceroy said:—"It must be remembered that India is very distant from the war and is also puzzled by its long duration. India is thoroughly loyal at heart and most anxious to help, but she has yet little conception of the gigantic nature of the struggle and is hardly fully aware of the tremendous issues at stake. She thus finds it difficult to realise how valuable immediate aid would be and how great her opportunity is. Both Princes and all classes in British India did at the outset all they were asked to do, and they would gladly give now with both hands if they could see the conditions on the battle front of Europe. India is extraordinarily prosperous and her political aspirations have never made her disloyal. I am sure she will respond gallantly to this latest appeal for her co-operation. A further offer of her man-power is the first need, and no effort should be spared to stimulate recruiting for the Indian army. Punjab and part of the United Provinces adjoining it have done admirably but the strain in these areas is now great, and other parts of India ought to bear a large share in the work. Another matter in which India can help is a further provision of wheat. She has food to spare and should be made to know how vital the food question is to the Allies. If the current harvest is as good as expected when I left India, she ought to be able to send a large quantity of grain to Europe. In the matter of war loans and war charities India has been most generous and will continue to be generous especially if our appeal is made to the masses and not exclusively to the moneyed classes. She is deaf to every form of German propaganda and she will readily endure temporary inconveniences in high prices and currency difficulties if she feels that she is taking her part in pushing back the enemy of her civilisation and ours."

Allies and Switzerland.

LONDON, April 22.

In the House of Commons, Lord Robert Cecil stated that the Allied embargo on import of raw cotton into Switzerland had been removed as the negotiations between the Allies and the Swiss Government with a view to reducing the export of certain Swiss goods to enemy countries had attained their object.

Irish Home Rule Bill.

LONDON, April 23.

In the House of Commons Mr. Bonar Law stated that the Home Rule Bill would be introduced immediately but he could not give date.

Whisky Prices Fixed.

LONDON, April 23.

The Press Bureau states that the Food Controller has fixed the maximum prices of whisky thirty under profit at 8-6 to 9-6 per bottle according to quality. Proportionate reductions will be made for lower strengths.

Russia

Germans in Crimea.

LONDON, April 23.

A wireless German official message says:—"We have opened the way to the Crimea after overcoming resistance."

Italy

THE BALKAN MOVE

German Advance Post Destroyed.

LONDON, April 23.

An Italian official message from Macedonia says:—"We inflicted at dawn on Saturday heavy losses on German advanced posts one of which was destroyed."

Holland

Germany and Holland.

LONDON, April 22.

A message to the "Daily Telegraph" from Rotterdam states that certain demands have already been or are about to be made by Germany, which if pressed, would force the Netherlands to take one side or other in the war.

Western Front

Violent Infantry Engagements.

LONDON, April 23.

A wireless German official message says:—"Reciprocal reconnaissances on Prince Rupprecht's and the Crown Prince's battle fronts led to violent infantry engagements."

The heroes of Messines.

South Africans' Glorious Achievements.

LONDON, April 22.

As regards General Smuts' eulogy of the South Africans at Messines Reuter has obtained graphic first hand accounts of the fighting. The remnants of the South

Africans, after a severe hand in the first offensive, were routing near Messines, but, owing to the enemy breaking through on the 10th, they marched eight hours to Meuzennes and were immediately flung against the enemy entrenched on the hillock. It was a heroic bayonet charge, winning the greatest praise from the highest quarters. The South Africans flung back the enemy and captured a pillbox, and in spite of the deadliest firing they continued fighting all night. Fighting was resumed in the morning, when a German counter-attack to regain the pillbox ensued and was defeated, whereupon the enemy bombarded intensely and again counter-attacked furiously at sunset for the pillbox. At this stage, seventeen South Africans were holding a front of three hundred yards and had killed or wounded 150 enemy. The pillbox at night was evacuated owing to its being surrounded. On the morning of the 12th, positions with little cover were taken and held all day against assaults. In the evening the Brigade was relieved after seventy-two hours' glorious achievements, which won them a reputation, in the words of General Smuts, almost unrivalled."

British Gains Near Fampoux.

LONDON, April 22.

This afternoon's communique from Haig says we took sixty prisoners as a result of successful operations last night northward of Albert improving our position. We also took a number of prisoners in Robecq and Wytschaete areas in local fighting to our advantage. We raided trenches and reached support lines in the neighbourhood of Fampoux. Hostile artillery was active westward of Albert and on bulk of the front from southward of Nieppe forest to eastward of Ypres. Our artillery engaged concentrations in Villersbretonneaux sectors and in the neighbourhood of Serre.

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS)

(BY WIRE.)

Simla

The Present Crisis.

India and War Work.

Arrangements for Accommodation.

SIMLA, April 23.

Though replies to His Excellency the Viceroy's invitation to attend the Conference at Delhi on Saturday the 27th are not yet completed it is certain that the gathering will include a number of important influential chiefs, nearly all the non-official members of the Viceroy's Legislative Council and numerous representatives nominated by the Provincial Governments. The proceedings of the Conference will open at the Council Hall, Delhi, at 10-30 on Saturday morning. Arrangements for accommodation of delegates are being made by the Chief Commissioner, Delhi, in Curzon House, Alipur House, Metcalfe House and in some of the bungalows available.

U. P. Government's Action.

NAINITAL, April 23.

A public meeting will be held at the Government House, Lucknow on Saturday, the 4th May, to consider the measures necessary to give effect to the decisions of the Delhi Conference regarding war measures. Sir Harcourt Butler will preside.

Nagpur Public Meeting

NAGPUR, April 23.

At a public meeting held under the auspices of the Provincial Congress Committee, the Provincial Association, the Home Rule League and the Moslem League this evening at the Town Hall, Dr. B. S. Moonji presiding a resolution assuring to cheerfully respond to the Viceroy's invitation for co-operation by concentrating all available resources of the country towards the successful prosecution of the war and deeming it its duty to inform His Excellency of the intensity of feeling in the country on the subject of Indian reforms placing its people on the same footing as other self-governing dominions of the British Empire as truly observed by Mr. Lloyd George, without which it is impossible to arouse sufficient enthusiasm and obtain popular support necessary for the fruition of the grand project, was proposed and carried unanimously. Dr. Moonji is leaving tomorrow for Delhi to attend the Conference.

Colombo's Response.

COLOMBO, April 23.

With reference to the Prime Minister's recent appeal a Colombo correspondent says that in response to a circular sent out by the European association of Ceylon 800 men had come forward for enrolment up to the 20th instant.

Recruiting in Punjab.

LAHORE, April 23.

Over 16,600 recruits of whom over 13,700 were combatants, were enlisted in the Punjab during March. This is the highest monthly total ever obtained.

Rangoon Representative's Journey Cancelled.

RANGOON, April 23.

Mr. H. Thompson, C. S. I., I. C. S. Financial Commissioner, Burma, who had been deputed to go to India to attend the War Conference at Delhi was recalled to Maymyo while on his way to Rangoon to embark. It is understood his journey to Delhi has been cancelled.

Similar Conference in Madras.

CHENNAI, April 23.

Mr. Gillman and Dewan Bahadur Rajagopalachariar represent officials of Madras at the Delhi Conference. A similar Conference will be held in Madras shortly.

Viceroy's Party Leaving for Delhi.

SIMLA, April 23.

H. E. the Viceroy, H. E. the Commander-in-Chief with the respective staff, and all the members of the Executive Council are proceeding from Simla to take part in the War Conference, which meets in the Secretariat Council Chamber at Delhi next Saturday morning (27). The Viceroy will deliver an address and resolutions will be moved, the proceedings probably occupying about four hours. Committees to discuss resolutions will also be formed and will submit their reports on Monday morning (29th) when

the conference will reassemble to pass the resolutions. The Council chamber is being rearranged to accommodate the large assembly expected.

Departure of Mail Steamers.

To be Kept Secret in Future.

SIMLA, April 23.

It is understood that in future no information will be made public regarding the date of departure of mail steamers from Bombay.

Burma

Recent Fire in a Rice Mill.

RANGOON, April 23.

A fire took place yesterday afternoon at Dawbong, a big Rangoon rice-milling centre, when the rice godown stock of the office of Messrs. Joseph Heap and Sons were destroyed. It is not known whether the rice-mill escaped damage or not in godowns. It is estimated that there were 3 lakhs baskets of paddy quantities of gunny bags, large quantity of rice including 6900 bags of European grade rice for shipment for Rice Commissioner to England. The fire was discovered at 2 P. M. in a godown by an Indian who gave alarm soon. The godown and office on the banks of the creek were mass of flames. Firefoals worked hard to save the mills and apparently were successful. The loss is estimated at stock Rs. 3 lakhs and fifty thousand, godowns and office 2 lakhs 50 thousand.

Further Details.

It appears that the rice mill fire at Dawbong, Rangoon was more serious than was thought at first as the damage is now valued at lakhs. The huge godown was full of rice ready milled for shipment home on account of the Royal Commission on wheat supplied. It was only after eight hours efforts that the mill was placed out of danger. The flames caught it once or twice but were put out immediately.

Parsi Religious Case.

Suit Dismissed.

RANGOON, April 23.

To-day Mr. Justice Young in a lengthy judgment dismissed the suit of one Mr. Saklat and others against Beila and her guardian Shapurji Cowasji for an injunction restraining the first defendant from worshipping in a Parsi fire temple, Rangoon, alleging that she was not eligible to conversion to Zoroastrianism being a child of a non-Parsi father. The case had been pending for some years and had divided the Parsis here and in Bombay into two camps on the question of religious customs.

Calcutta

The Bengal Regiment.

One Lakh Offered.

CALCUTTA, April 23.

Mr. Jitendranath Bannerjee, a Barrister-at-Law, of Calcutta, has written to His Excellency the Governor offering to make a bequest endowing the Bengalee regiment with a sum of one lakh of rupees on the understanding that the regiment becomes a permanent unit in the Indian army. His Excellency has conveyed to Mr. Bannerjee his appreciation of his generous and patriotic offer.

A Case Under Defence Act.

Political Suspects Sentenced.

CALCUTTA, April 23.

The trials concluded before a special tribunal at Gauhati on Monday of five men who were charged with serious offences under the Defence of India Act. The first case arose out of an occurrence on the 10th January last. The Calcutta Intelligence Branch received information that some prominent revolutionaries were hiding in Gauhati. A raid was arranged in a suspected house. The police had scarcely appeared on the scene when the inmates opened fire on them, three or four shots having been fired with the result that a constable named Bindu Ram was wounded. The police returned fire until ordered by the European officers who were in charge of party to cease fire. The Officers demanded admission to the house but the inmates called out defiantly "try and come in". This the police immediately proceeded to do but in the meantime the inmates were trying to effect their escape. They jumped over a fence and the police gave chase. One man Manindra Roy (Myndra) who has been wanted by the police under the Defence of India Act since December 1916 was arrested near the scene of occurrence. Another man Protash Labiri of Rajshahi who has also been wanted by the police since November 1916 was arrested with a gun shot wound. These two were brought to trial and were sentenced on Monday to three years imprisonment each. In the house were found a revolver without chamber and a large number of cartridges of different kinds.

The occurrence to which the second case related took place on the 19th August in a field outside Gauhati. Five persons were seen there under suspicious circumstances and information was given to the police, whereupon a posse of constables was sent to find out who they were. The suspects started to run away at the sight of the police and Dandi, a constable, gave chase to one Nolini Khanta Ghosh (of Dacca) who had escaped from internment at Dalanda house on the 23rd December 1916. Nolini fired point blank at constable's heart and his life was saved as the bullet struck the number plate on his tunic. Another constable rushed to Dandi's help and Nolini's four companions also turned and with clubbed revolvers started hitting the policemen on their heads. A struggle ensued and three of the men were arrested, namely, Nolini, above referred to, Norendranath Bannerjee, a proclaimed offender in a case of conspiracy to wage war against the King at Benares, and Tara Prizanna De (of Dacca) who has also been wanted by the police under the Defence of India Act since April 1917. Two other managed to escape into the hills in darkness and they have not been traced. The three men named were duly put up for trial and Nolini was sentenced to seven years imprisonment and others to two years each.

The European Association. Calcutta's Branch 1st Meeting.

CALCUTTA, April 23.

The first meeting of the newly formed Calcutta branch of the European Association was held at Dalhousie Institute on Tuesday evening for the purpose of electing a chairman, Vice Chairman and a committee for the Calcutta branch and for transacting any other business that might be brought forward. Mr. P. L. Buckland presided.

The President in course of his speech said:—In view of what has been lately seen in newspapers, I am confident as the president of the only association representing the entire non-official British community in India, I may say on its behalf that it will give its full and ungrudging support to any measure that may be necessary to mobilise the entire resources of India for the purpose of prosecuting the war and bringing it to a victorious conclusion. I feel confident that the whole of this association will endorse that view. We have been only waiting for a lead to do so. That we have been asked to do. The matters are to form the subject of the Conference at Delhi, as you have all seen from newspapers, when apparently it is intended to call a political truce. I do not want to say much about this political truce because British community in India as you know quite well, have never sought political strife, and when it has entered the political arena it has only done so in defence of its interest or in support or maintenance of law and order (applause), but while we are whole-hearted in our anxiety to do all that can be done towards winning the war it is permissible to say that it is difficult to see how any political truce will survive the promulgation of the Secretary of State's detailed constitutional reform unless he proves himself to be capable of achieving the impossible by pleasing everybody. Further any such political truce should be comprehensive and we shall look to the Government to maintain the existing measures for preservation of law and order. In the event of any drastic change of policy in the reform the existence of a political truce could not be regarded as stifling till honest public criticism intended to secure strong administration and not merely designed to embarrass Government. If the rumour which has reached my ears during the past few days as to the intention of the Government of India has any foundation in fact, I would recall to your minds the event of last September and the meeting that was held in this hall, and invite them to pause and consider whether this association is more likely to accept now without protest a condition of affairs against which it protested then. Gentlemen, the anxiety of the British community to do that is all possible to win the war has always been paramount with the British community. It has waited for a lead from the Government but that lead now to be given will not excuse in its eyes an exhibition of weakness or betrayal of India to the elements of disorder and lawlessness. I have not said these words without the fullest and most careful consideration and I sincerely trust that it will not be necessary to hold more meetings such as was held last September in this hall.

Messrs. C. Morgan and A. Pugh were elected chairman and Vice-Chairman respectively.

United Provinces Allahabad News, Indian Mails.

ALLAHABAD, April 23.

India mails of the 19th March were delivered in London on the 19th instant.

The Lieutenant Governor's Tour.

It is understood that the Lieutenant Governor of the United Provinces will return to the plains for tour at the end of the month.

Anglo-Indian Lady's Dead Body.

Probable Clue to her Death.

LUCKNOW, April 23.

It is rumoured that the Anglo-Indian lady, whose body was found on the line recently, was travelling from Kathior, a junction of E. B. S. and B. M. W. railways. She is believed to have been a lady doctor travelling from Darjeeling to Simla. It is said that after passing Gorakhpur her bearer travelled in the same compartment which was first class, with her at her request. He is believed to have alighted at a wayside station. Another report states that the body was found between Burhwal and Bindaura, seven miles from Garabanki.

Mysore

Mysore Representative Assembly.

MYSORE, April 23.

It was stated on behalf of the Government in reply to representations at to-day's meeting of the Assembly that the draft Bill to prevent the adulteration of foodstuffs was under consideration and a bill giving right to file suit against the Government was under preparation. This measure, it is understood, will be an original enactment. The Government promised to consider the question of amendment of the Branch of Contract Act as to exclude women from its operation. About sixty other representations were considered. They related to revenue legislation and medical economic problems and were purely of local interest.

South India

Official News.

COTACAMUND, April 24.

Mr. G. S. Anantarama Iyer, Deputy Collector, fourth grade, is granted privilege leave for two months with effect from the date of relief.

The following posting of a Deputy Collector is ordered:—Mahammed Tamizuddin Anadiri Sahib Bahadur on completion of training in treasury work at Uddalora to general duty Madura.

Madras Small Cause Court.

A Third Judge Appointed.

COTACAMUND, April 23.

Mr. Paul Appaswami has been appointed Third Judge of the Madras Small Cause Court from after vacation.

Latest Telegrams

The British Budget.

The Largest in World's History.

Chancellor's Important Speech.

LONDON, April 23.

Mr. Bonar Law introducing the budget to-day said it was largest in the history of the World. He referred to America's financial assistance to Allies and said his anticipations in that respect had been fulfilled. But in spite of that British advances to Allies last year amounted to 505 millions, while total American advances to ourselves and others were 950 millions. Mr. Bonar Law had been in communication with the American Secretary to the Treasury concerning these complicated transactions and had made suggestions which, if adopted, would lessen considerably the British burden while not increasing America's total obligations.

Quoting the figures of revenue and expenditure last year, he stated that deficit amounted to £1,989,660,000 which was covered by borrowing. Turning to the present year he said estimates of votes of credit for the year were 2,550,000,000 and daily expenditure 6,930,000. If proposed arrangement with America were effected, loans to Allies would be 300 millions and to dominions fifty millions. Mr. Bonar Law reminded the House of small the advances to dominions had been kept throughout war showing their great desire to conduct war out of their own expenditure. The Chancellor indicated that expenditure would be 2,972,197,000 and revenue, including additional taxation, 3,42,050,000, leaving 2,130,142,000 to be covered by borrowing. Additional taxation proposed would be in full year equivalent to sixty-five per cent of pre-war tax revenue.

He had obtained a list of assets of the nation which were divisible into three categories, firstly balances with our agents, about not more than due by our Allies and foodstuffs bought 375 millions, secondly land securities, building, ships ninetyseven millions, thirdly stores and material of all kinds hundred millions; total, 572 millions. Further more we could at the end of the war count on excess profits tax producing additional five hundred millions.

Total war revenues raised to the end of the last year was 1044 millions and at the end of the current year would be 1685 millions. The financial strength of the country after five years was greater than anybody could have imagined and constituted amazing testimony to the financial stability of the nation. The German war taxation, if estimates were realised, amounted to 365 millions against our 1044. Their taxation was insufficient to pay interest on their debt and if we were in Germany's position, he would certainly think that bankruptcy was not remote.

Our duty was to levy as much by taxation as could be borne without weakening the conduct of the war. The excess profits tax would not be increased, because we could get no more from it and possibly less. It was proposed to make postage on letters, also to America, India and Dominions, three half pence and postcards one penny, yielding 34,000,000 this year. He proposed to make stamp duty on cheques two pence, yielding 750,000 this year and one million in a full year. The income tax would be increased by one shilling yielding 11,230,000 this year. Incomes under five hundred and service pay would not be effected. Regarding double income tax within the Empire, he proposed to adopt the principle of his predecessor that extra shilling should not be charged when double income tax equalled six shillings. The allowances respecting children would be expended from £700 to £800. The super tax maximum would be 4-6, instead of 3-6 and exaction of super tax would begin at incomes of 2,500 instead of 3,000, yielding 92,500,000. The farmers would be required to pay upon twice their rental, unless they preferred to come in under ordinary income tax. This would yield 2,500,000 this year and 53,000,000 in a full year. The spirit duty would be increased to thirty shillings a gallon, yielding 10,500,000 this year. The beer duty would be doubled, yielding 97,000,000. The food controller would fix prices of spirits and beer and it was believed that trade would still make a fair profit. The duty on tobacco would be increased by twentyone pence per pound.

(MESSAGE INCOMPLETE)

ఉత్తర రాష్ట్రానికి జిల్లా కలెక్టరుగా పదవీ బాధ్యత వహించు లెక్కల వ్రాయుచున్నాడు. ఈ గ్రామమునందు లోకమునందు వైద్య కాలయందు, అయితో సేవలనుండి, దాక్షిణ్య లేక ప్రజలు చాల ఇబ్బందుల పడుచున్నారని, ఇక్కడ నాలు వైద్యులను లేక మాయానియను చైతన్యముగా రెండును గురించి ప్రజల యిబ్బందులను తీర్చుటకు ప్రార్థించును.

కోడలదారా పుస్తకభండారము, కందురు:— ఈ గ్రామమున శ్రీరామ సమీపమున భండారమున అర్చనాశాస్త్రమును పంతులుగారి అధ్యక్షతనందు సభ జరిగెను. కొందరు పండితులు భండారముననున్న సూక్తి యుపద్యాయించి, గ్రామమునందు రాత్రిపాఠశాల నెలకొల్పుట వత్సాహపూరితులై యున్నారు.

19 - 4 - 18 తారీఖునందున హయదాద్ బాద్ యలవాళ్ళింట్లో వానాశాస్త్రమును ముద్రాల రావులు శ్రేష్ఠి గారి భవనమునందు కలెక్టరు శాస్త్రమును అయిన బొగ్గరపు అదినారాయణ శ్రేష్ఠిగారికి యంపనమును జరిగినది.

చెన్నై పరి విశ్వవిద్యాలయము.

వైద్యశాలకులు.

ఎం. బి. బి. ఎస్. మొదటిసంవత్సరము.

3, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 15, 16, 17, 19, 24, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 50, 54, 55, 59, 62, 64, 66, 70

ఎం. బి. బి. ఎస్. రెండవ సంవత్సరము.

71, 73, 74, 76, 78, 80, 83, 86, 90, 92, 93, 95, 96, 101, 103, 105, 106, 110, 113, 114, 115, 124, 125, 126, 127,

ఎల్. ఎం. ఎస్. రెండవ సంవత్సరము.

134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142.

మొదటి తరగతి.

85, 94, 98, 100, 104, 109, 119.

ఎం. బి. బి. ఎస్. మూడవ సంవత్సరము.

143, 144, 146, 148, 153, 154, 156, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 174, 175, 176, 177, 180.

మొదటి తరగతి.

155, 157, 169, 170, 172, 173.

ఎల్. ఎం. ఎస్. మూడవ సంవత్సరము.

183, 185, 187, 188, 189, 190.

ఎం. బి. బి. ఎస్. ఆఖరు క్లాసు.

193, 196, 197, 198, 200, 205, 208, 210,

మొదటి తరగతి.

191, 201, 202, 211, 212.

మొదటి భాగము మాత్రమే సెస్సివారు.

207, 213, 214, 215, 217, 220, 222, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 232, 234, 236, 240.

ఎల్. ఎం. ఎస్. ఆఖరు క్లాసు.

246, 248, 252, 254, 258, 262, 264, 263, 267, 269,

మొదటి భాగము మాత్రము.

249, 251, 263, 285, 290, 271, 272, 273, 275, 278, 281, 288,

బి. ఎస్. సి. రెండవ భాగము.

292, 293.

ఎల్. ఎం. ఎస్. మొదటి సంవత్సరము పరీక్షలో సెస్సివారు

గణించబడినవారు.

2, 11, 12, 18, 22, 27, 30, 31, 33, 39, 41, 51, 52, 56, 63, 67.

రెండవ సం. పు. ఎల్. ఎం. ఎస్. ప్యాస్సెవారు

గణించబడినవారు.

72, 79, 81, 82, 84, 89, 91, 108, 112, 116, 123.

ఎల్. ఎం. ఎస్. 3వ సంవత్సరము పరీక్ష ప్యాస్సెవారు

గణించబడినవారు.

145, 147, 149, 150, 151, 152, 158, 167, 168, 171, 178, 179.

ఎల్. ఎం. ఎస్. డిగ్రీపొందినవారు గణించబడినవారు.

199, 204, 226, 231, 241.

పుస్తక భండారములకు ఉచితము.

కృష్ణాజిల్లా పిప్పరపాడు కలెక్టరులోని లక్ష్మీనరసింహ భండారము కార్యదర్శి మండలపత్రిక వేంకటాచార్యుగారి వ్రాయుచున్నార:—సుగ్రీవుడి వేంకటేశ్వరగారి రచించిన "శీలావతి" యను గ్రంథమును అరణ్యబిల్లుల పంతులగారి గ్రంథభండారములకు ఉచితముగా నియమమును.

II

గుంటూరుజిల్లా రేపల్లెలోని శాస్త్రిగారుండి, అచ్చి నేని రాధాకృష్ణదేవర గారి వ్రాయుచున్నార: "సుగ్రీవపట్టాభిషేకము" ను గ్రంథమును గుంటూరు మండలమునందలి గ్రంథాలయములకు మాత్రము అరణ్యబిల్లుల పంతులగారి ఉచితముగా పంపబడును.

III

రాజమహేంద్రవరములోని గ్రంథ ప్రకాశకులకు మంతుడు నాగయ్యగారుండి వ్రాయుచున్నార:— "భవాని శంకరవిష్ణు" మనుగ్రంథమును పిడపర్తి చిన పూర్ణయ్య శిష్యాంతిగారి వాళ్ళముక్తి సంపాదమును, కృష్ణలండనును రెండు అరణ్యబిల్లులను పంపిన భండారములకు ఉచితముగా పంపబడును.

IV

విశాఖపట్టణము నుండి అగ్రహారపు సూర్యనారాయణ రావుగారి వ్రాయుచున్నార శిష్యా లక్ష్మీనరసింహము బి.సి. గారు వ్రాసిన శ్రీరామ శీలావతిగారి యను పద్యకావ్యమును ఏప్రిల్ 30 వ తేదీలోగా దరఖాస్తు చేసినవారు ఆంధ్రపుస్తక భండారములకు ఉచితముగా పంపబడును.

ఏప్రిల్ 20 వ తేదీన, చెన్నై పట్టణమునందు మధ్యపాన నిషేధ మహాసభ జరిగినది. హైకోర్టు కలెక్టరు, హెచ్ బాల కృష్ణారావు పంతులుగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. విజయ రత్నము వాస్తవ్యులగు సాయపేదరు సూర్యనారాయణ శాస్త్రిలవారు శాస్త్రప్రమాణములలో మధ్యపానమును గురించి ఆంధ్రమునందు పర్యవేందిరి.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

29 వ గుంటూరు మండలసభ.

అయ్యో, 29 వ గుంటూరు మండల సభ యీ సంవత్సరము గుంటూరుజిల్లా సత్తెన పల్లిలో జరుపబడుటకు ఏర్పాటు చేయబడినది. 21-4-18 సాయంత్రం సభ ఏర్పాటు చేయబడినది. ఆహ్వానసంఘము ఏర్పాటు చేయబడినది. సభ మహారాజరాజేశ్వరీ రాజా మామూరి గోపాలరావు గుంటూరుగారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుపబడినది. చన్నపట్టణములో బారిష్టరు గారయిన మ-రా-రాశ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారిని ఆహ్వానసంఘమునకు అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొని బడినది.

కే. చిదంబరము.

II

ఒకసంజేహము.

అయ్యో, (1) "బోరంగజేబు—చంచలకుమారి." (2) "రోహిణి" (3) "ఇంద్ర" (4) "కామిని" (5) "కృష్ణకుమారి" అను పేర్లతో ఉద్ఘాటనలో బయరింపబడియున్న నవలలో జేసిన సెన్సరైనను తెలిగించియున్నారా? లేక, వానికథల నిండుక మార్చి నామాంతరముతో తెలుగు నవలలుగా రచించి యున్నారా? అట్లైనచేత నేవిధముగా నైన రచించియున్నను అనవలలపేర్లు, వెలులు, గ్రంథకర్తలపేర్లు విలాసములు వివరముగా నీపత్రికామాలమున వెలువర బ్రాధితులు.

ఒకచందాదారుడు.

III

బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితుడు.

అయ్యో ఆరేకపూడి రామకృష్ణ చాదరి గారు తమ సోదరుని వివాహమును బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితునిచే చేయించి పిదప పట్నం ప్రోత్సహించెదనని ఆంధ్రప్రకాశికలో పకటించి యుండిరి. అట్లు వివాహము బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితునిచే జరిపించుటకు వధువు సంబంధము లనుమతించకుండి రనియు, వరుని సంబంధమును అంగుట తప్పక ఒప్పుకొని రనియు కర్ణాకర్ణికగా వినుచుంటిని. కష్టపట్టుల పాటింపక తమ ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చుకొందురుగాక. యెట్లుజరుగ గలదో చూడకలసియున్నది.

అంగలూరు

శ్రీయోధిలామి

IV

క్రొత్తసంవత్సరాది.

అయ్యో, క్రొత్తసంవత్సరాది పుట్టగనే ప్రజలకు నూతన చికాసము జనించుట స్వాభావికముగాదా! కావున నూతనోద్యమములు క్రియారూపము దాల్చినచో మన జన్మభూమి అభివృద్ధి నొందుట సునిశ్చయము.

పారిశ్రామికాభివృద్ధి లేక దేశోన్నత్యము చేకూరుట కష్టసాధ్యము. పరిశ్రమల నభివృద్ధి చేయుటకు సంపన్నుల సహాయ మత్యవశ్యకము. ఇందులకు జపానుదేశమే తార్కామము. పారిశ్రామికకార్యస్థానములవలన దేశము సంక్షోభితముగ నుండుటయేగాక యన్యదేశవస్తుసామగ్రిల కెదురుమాడ నవసరములేకుండునుగాదా!

ఇట్టి పారిశ్రామికాభివృద్ధికై దేశాభిమానులు ద్రవ్యసంపన్నులు ప్రయత్నించెదరుగాక!

తుండ్రం, గజపతినాయుడు.

V

ఆంధ్రులు - స్వరాజ్యము.

అయ్యో, తక్కువజాతుల వారలందఱును విద్యావంతులై యుండిన మనకు స్వరాజ్యమి పొటికి లభింపకుండునా? ప్రతిజాతియందు నీవిషయము ముఖ్యముగ పరిగణింపబడుచుండును. ఇది తేనిపక్షమున నే జాతియొ నభివృద్ధిలోనికి రాజాలగు. మన మన్ని దేశములవారి కంటెను వెనుక పడియుండుట విద్యలేకబోవుటచేతనేగాదా! జపానుదేశము 40 యేండ్లలోపు ననే ప్రారంభోచిత విద్యను ప్రవేశపెట్టగలిగెను. కాని జపానుపాటి మనపాలకులు నేటివరకును చేయకబోవుట కడుంగడు కోపనీయము. యూరపు ఖండములోని ప్రతిదేశమునను, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా,యున్నగు దేశములలోనూడ ప్రారంభోచిత విద్య నెలకొల్పబడెను. మనదేశమునకూడ బోధా సంస్థానాధికులు తమ సంస్థానమున కొన్ని తాలూకాల

లో నిర్బంధప్రారంభోచితవిద్య ప్రవేశపెట్టి హిందూదేశమున మార్గదర్శకులైరి. ప్రాథమిక విద్యలో మనదేశ మన్ని దేశముల కంటెను హిందూదేశముననున్నది. అందును తెనుగు జిల్లాలో చదువుగల వారి సంఖ్య స్త్రీపురుషులు కలసి 100కి 9 మాత్రమే యుండిరి. హిందూదేశమున విద్య నేర్పడగ వయస్సుగలవారిలో పాఠశాలకు వెళ్లుచున్నవారు 100కి 2 మాత్రమే బరోడాలో 100కి 5 గు యుండిరి. ఇంగ్లండు దేశములో పాఠశాలకు వెళ్లుచున్నవారు 15 గురుండిరి. మనదేశమున 8 గురుపిల్లలలో 1 గురుపిల్లలింకను అజ్ఞానాంధకార కూపంబులో నుండుటకు దొరతనము వారంగి కించుచుండిరి. 5 గ్రామములను జూచిన 4 గ్రామములలో పాఠశాలలు కాన్పించవు. నిర్బంధ ప్రారంభోచిత విద్యావిషయమై శ్రీ గోల్కే మహాశయుడు సామ్రాజ్యశాసన నిర్మాణసభలో ముమ్మారు దొరతనమువారిని కోరియుండెను. కాని ప్రతిసారియు అంగ్లేయ సభ్యులచేత మాత్రమే నిరాకరింపబడుచు వచ్చెను. ఈ ప్రాథమిక విద్యా విషయమై దేశీయమహాజనసభ 1904 సంవత్సరమునండి మొదట యుచి తమగను పిదపక్రమక్రమముగ నిర్బంధములను జేయుదని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నది. కాని దొరతనమువారు వారికోరికలను వెడచెవిని చెట్టుచుండిరి. ఈకోరిక తీగు దినంబులు మనకెప్పటికి వచ్చునోగా!

చెంగల్వల సత్యవారానుణముద్రి.

VI

వెద్దాపురపు వార్తలు.

అయ్యో, 19-వ తేదీ శుక్రవారపు ఆంధ్రప్రతికలో వెద్దాపురపువార్త లను కిక్కి కక్కింద కొన్ని సంగతులు వ్రాయబడియుండుట జూచినాడను. అందలిసంగతులు కొన్ని తప్పుగ నిరూపించబడుటచే నే నీ ప్రత్యుత్తర మొసంగవలసి వచ్చినయది.

విషయము.

ఈ పురమండన్నునో విషయంబులై, నీతిబ్రాహ్మణుగు న్యభిచారములందు మరిగి అనంతకాలము చేయబడినవి. విషము పెట్టబడెనని వ్రాయబడిన తప్పువస్తామియు ఆయన ఉంపుడు కలైయు సజీవులై యున్నారు. విషముపెట్టించెనని యనుమానించబడెనని వ్రాయబడిన ఉప్పులూరి రామకృష్ణయ్య గారు ఇంకను రక్షకవైద్యమువారి స్వాధీనములో నెయున్నారు.

పురపాలకసంఘము

గుర్ని అభివృద్ధిపొందెనని వ్రాసినదంతయు సర్వము కల్ల. పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడుగ అనధికారి నేటికి లభించిరి. వీరి పాలన మెట్లుండునో చూడవలసియున్నది. పట్నాయకు గారేదైన అసమంజసముగ సభలో ప్రవేశించిన అయ్యది బాగులేదని గాని ప్రజాసౌకర్యమునకు భంగమని ఎవరైన సభ్యులు ధైర్యముగ జెప్పిరేని వీరికి పాపము ఎక్కడలేని పట్టరాని కోపము వచ్చెడిది. తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులుగ నుండదగినవారు అనధికారులు ఉండిరి. కాని స్వల్ప ఆదాయముగల పురపాలక సంఘమున కద్యక్షుడవని వహించే సమర్థులులేరని వ్రాయు ఈ పట్నాయకుగారు సాహసించిరట! ఏమి బోధ్యము!! పురమున పట్టభద్రులు వ్యాయవాదులు వెక్కుమంది గలరు. అట్టియెడల వీరిట్లు వ్రాయుట వీరి యభిప్రాయమేమో చదువులారా యూహింపుడు!

బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ విభేదములకు పట్నాయకు గారే ముఖ్యకారకులు. తేనివో చిక్కవోలులో వీరు బ్రాహ్మణేతరసభ జరిగినపుడు ఏలవటికి బోయియుండిరి? ఉద్యోగ రీత్యా పోయి రనుకొందము. అట్లే కానిండు. సభకేల పోవలయునో?

ఇదియుం గాక తమ కచేరీలోనే రివిన్యూ పరిశుల యందు ఉత్తీర్ణులైన లేఖకులు ఎందరో ఉండగ టైపిస్టుగ పని చేయు నొక బ్రాహ్మణేతరుని ఎట్టి విశ్వనిద్యాలయపు పరిశుల నెరుంగని వాని కొకరికి 25 రూప్యముల ఖాయముజేయ తక్కిన లేఖకులు మండలకర్తగ్రాహిగానికి తమకు కల్గిన అన్యాయమును విన్నవించుకొనగ రైనుదొర గారు పట్నాయకుగారికి కొన్ని పాత వాక్యములను బోధించినారు! కూడ విని యున్నాడను. దీనినే బ్రాహ్మణేతరుల కీయగూడదని నాయభిప్రాయముగాదు. వీరు బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ విషయములందు జోక్యము కలగజేసికొనినవారు కారని అసత్యములను వ్రాయుటచే అయ్యది వాస్తవము కాదని ప్రపంచమునకు నిజము తెలియుటకై వ్రాయగదంగినాడను.

ఒకవిలేఖకుడు.

సెగరోగములకు అమూల్యమైనమందు.

గానాజోన్

మాత్రద్వారములగుండా గ్రమము యెట్టి కఠినవ్యాధి యైనను ఒకవారములోపల నుంట, నొప్పి, స్రవణము మొదలగు వానిని మిగుల నమ్మకముగా ఇది కురుస్తును. అనేక మైన శ్రేష్ఠమైనటువంటిన్ని హానిచేయునటువంటి మందులచే తయారుచేయబడినది. ఇదితక్షణమే గుణమునిచ్చుచు వ్యాధికి సంబంధించిన పురుగులను అడుగంట నాశనము చేసి రాను రాను వ్యాధిని పూర్తిగా మాన్పును. మతీయు వ్యాధిని మరల వ్యాపించకుండ చేసి దేశమునకు బలమును ముఖమునకు కాంతిని నిచ్చును. ఒకతూరి వాడిమాచిన దానిగుణము మిగతా తెలియును. ఐశ్వర్యము వ్రాయనవసరము లేదు.

బుడ్డి 1-కి పోస్తేజి సహ రు. 2-12-0

1157 ఆర్ధరు యిచ్చునప్పుడు బాబులు జిలుగు తేక విశదముగ వ్రాయవలయును.

A. H. Solomon & Co., (Dept- A.D) P. O. Mount Road, Chintadripet, MADRAS.

బేగల్ టెంట్ అయిల్
పుష్పములలో తయారుచేయబడిన మిగుల శ్రేష్ఠమైన తలనూనె సుమారు 25 సంవత్సరములగ ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఈ నూనె అధిక మువాసనగలదియు, తలకు చల్లదన మిచ్చును. ప్రేకు మార్పుపుష్పాల్ ఖరీదు బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ.
కెన్సార్లయిన హేరాయిలు
తలలో వెండ్రుకలులేని జాగాలందు రోజు చరుముచుండినయెడల ధారాళముగా నల్లని వెండ్రుకలు మొలచును. ఖరీదు సీసా 1-కి 1 రూపాయ.
క్యాల్ బ్యాలిక్ టూత్ పౌడరు
(908) టిన్ను 1-కి 3 అణాలు.
Begal Chemical & Pharmaceutical Works Ltd, 91, Upper Circular Road, CALCUTTA,
Tele Address:- Raseyan.
Local Agents
P. Rangiah Chetty & Sons, Madras.
Indian Industrial Co., "
M. R. Chandra & Madras Swadeshi Stores "

Table with 3 columns: Item description, Price per unit, Total price. Items include 1 గోపాలకృష్ణగోళి, 2 మహాదేవగోవిందరాణదేవి, 3 రామకృష్ణస్వామి, 4 నీచేతిసోదరి, 5 విదవజార్చిచక్రవర్తి, 6 హార్డింజి ప్రభువు.

సావరన్ అండుకంపెనివారి
తామరతైలము.
ఈతైలమును 2 రోజులు తామర, ఏనుగుజ్జి, దురద, తీట ఇటువంటి చర్మవ్యాధులకు వైన రాచినయెడల మాయమైపోవును. గుణములేదనిన దబ్బువాఫసు చేయబడును. బుడ్డి 1-కి క్రయం ఆ. 12.
3 బుడ్డకు పోష్టభిక్షులు వగైరా తేవు.
సావరన్ అండుకంపెని, (1189) కచ్చాశేత్యర ఆగ్రహారం, మదరాసు.

ఎం. ఆది అండుకంపెనివారి
ఆంధ్రనవలా ప్రచురములు.
ప్రశంసలైరవము—ఇది మహద్భుత కథనకాళలముగల చరితాత్మకమైన నవల. ఇందు పాతకమహాశయులు, మొదటి పుటను జదివితేని తుదవఱకు చదువునట్లు గ్రంథమే పూచీవహించును.
దీని ఖరీదు 1-0-0.
గ్రంథకర్త: ఎ. వి. నరసింహం పంతులుగారు.
M. Adi & Co., Madras.
Publishers & Booksellers.

కాళియు క్రి సంవత్సరాది సంచిక తయారగుచున్నది

పింగళి సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రాహ చరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు మహాజనుల పటములును ఇతరములైన, చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడుచున్నది.

కాకితముల కలెక్షన్ జేసి కావలసినన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధముచేయుచు చుండుటవలన వలయువారు వెంటనే వాసికొను టుచితము,	నెల రు 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	" " 0-8-0
" ఆర్థసంవత్సర "	" " 0-12-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు	" " 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

తామరతైలము	గజ్జికీతైలము	మోహినీతైలము
బట్టి 1-కి 0-6-0	బట్టి 1-కి 0-4-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము దీపా ర, తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐనాడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అత్యుత్తమ రక్తమణులన జనించు బాధ్యములకు కిరీటుమంటి మండు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను తుండ్లను, ప్రాంతనొప్పులను అన్ని విధములనలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

ఈ వనోపధిసారిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. కిరీటుమంటి పొడరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును బొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కిరీటారోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 ఖాన్సుల బుడ్డిలో అమృతమును.

(ప్రాప్తి) టెక్:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనానవాడి. నెం 2 బొంబాయి
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

మీ బాపిలర్లు

మీ బాపిలర్లు అప్పుడే విరచితము.
నెం 0-1-0 పోస్టేజి లభింపదు.

ఆంధ్ర నర్మకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుక్త కట్టమంచి నామలింగారెడ్డి గారిచే
ప్రారంభించినది. నెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మీ బాపిలర్లు

విశేషకాలము కనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామోజివ్"ను యువయోగింపవలయును. దాని నువయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్పుపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టిక్కు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్పు పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామోజివ్ యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండ ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజంట్లకే వ్రాయవలయును.

5 గాలనులుగల రమ్మ 1-కి రు 26-0-0

ది నిలయన్న ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్కుస్,

తవాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(వై కామోజివ్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

అకిర

గర్భాశయ రోగనివారణి:— శ్రీలక్ష్మి గలుగు యుతుశాల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మెలబాహిష్టి, తక్కువ గానుపోవుట, కుసుమరోగము, సంతానహీనత రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూతికావాతము, క్లిస్టోస్పల్జ, అరికాన్సు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీమత్య వ్యాధులను కుదుర్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8.0-0.

చిన్నది రు. 1.10-0

అమృత

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అజీర్ణము, క్లిస్టోస్పల్జ, సోమరితనము, మేహ ప్రణములు, నుఖసంకటములు, నిస్సత్తువ, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమువలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8.0-0.

చిన్నది రు 1.10-0.

అరగ

జ్వర నివారణి

బుడ్డి 1-కి రు. 1.0-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, పోలీసుకమిషనరు ఆఫీసు రోడ్డు, ఎళుంబూరు, మద్రాస్.

166

(రాంచి:— 9, బందగ వీధి, మద్రాసు

301

పాశ్చ్యపు వేంకటాదల 594

పండితులవారి సిద్ధాపదములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎస్. జి. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్వల్టింగ్ కెమిస్ట్రీ ఎగియరి పేస్. నెం. 2. బొంబై, నీరు వ్రాసినది. తమ "లోకామయనార కస్తూరి మాత్ర"లను, ఉపయోగించుటవలన, వ్యాధివ్యాధులను వ్యర్థముగా, అజీర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్కనోషి, కడుపుకొప్పి, అవ్వా రజ్వరము, పిత్తసంబంధరోగము, బిడ్డల యెముకవాతముల న్నియు, గుణములను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చు రోగులకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వదేశీ ఔషధులు ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిష్యులను చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎన్-అచ్యుతరావు, సీనియర్ సర్జన్, స్వామివారి కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; నీరు వ్రాసినది. "లోకామయనార కస్తూరి మాత్ర"లను నే నుపయోగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే అనేకోత్కృష్టమగు, గుణములను ఈమాత్రలు గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

జై ద్యకాలలో ననేకవిధముల లగునట్టియు సుపయోగకరములగు రిక్నాటక మూలికలనుండియే యావధములను తయారు చేయుచుండును.

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుకులు, ప్రతి స్థాపించును. ఉండును; మాది తీసికొనవలెను.

అనుసానపత్రము, ప్రతిస్థానో నూడి యుండును. పిరియోడ్లను సీసా 4 అడ్డము, మాత్రమే.

8 సీసాల బొంబాయి కెమిస్ట్రీ

టపాల భద్రులొకేరి రు 1-8-0

12 సీసాలకానూరి రు 2-12-0

25 సీసాల కానూరి రు 3-0-0

శుభ్రకళాశాలకు మాత్రమే అందులై

నీడు సిద్ధాపదములు రోగనివారణ.

వినియోగము:— శ్రీ సీతా రామ వైద్యశాల, మైసూరు